

SNIIKIT DIILIT, VAI HIIPIIKÖ HIITIT?

Sosiologinen katsaus huumekaupiaan työhön ja internetvälitteiseen huumekauppaan

Tuomas Räisänen
Pro gradu -tutkielma
Sosiaalitieteiden laitos
Turun yliopisto
Toukokuu 2020

TURUN YLIOPISTO

Sosiaalitieteiden laitos / yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

RÄISÄNEN, TUOMAS: Sniikit diilit, vai hiipiikö hiitit? Sosiologinen katsaus huumekaupiaan työhön ja internetvälitteiseen huumekauppaan

Pro gradu -tutkielma, 60s.

Ohjaaja: Suvi Salmenniemi

Sosiologia

Toukokuu 2020

TIIVISTELMÄ

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelen, minkälaista on huumekaupiaan työ myyjien itsensä kertomana. Sen lisäksi selvitän, minkälaisia piirteitä huumekauppa saa anonyymissa verkossa, ja miten huumekauppiat minimoivat nettihuumekauppaan liittyviä riskejä. Tutkielman pääasiallinen tutkimusaineisto koostuu seitsemän eri huumekauppiaan teemahaastattelusta sekä Tor-verkon kautta käytetyllä huumeidenmyyntifoorumi Torilaudalla tehdystä pienimuotoisesta verkkoetnografiasta. Tutkielmaa voisi luonnehtia etnografisesti viritettyneeksi haastattelututkimukseksi. Tutkimusaineisto kerättiin ajalla toukokuu–syyskuu 2019.

Tutkielmassa selvisi, että huumekauppaan tullaan joko kokeneempien kauppiaiden opastuksella tai omintakeisesti internetin ohjeistuksella. Vaikka huumekauppaa tehdään ensisijaisesti taloudellisista syistä, voi huumekaupan tekemistä ohjata myös ideologiset vaikuttimet, kuten esimerkiksi halu kapinoida vallalla olevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan. Huumekauppiat käyttivät laajempia kulttuurisia tarinoita työstä kuvailemaan omaa laitonta toimintaansa. Huumekauppiat ovat kirjava joukko eri taustaisia ja ikäisiä henkilöitä ja heidän toimintansa on toisiinsa nähden hyvin erilaista. Siksi heidän käsitteleminen yhtenä ryhmänä on ongelmallista. Heitä kuitenkin yhdistää laittomiksi luokiteltujen huumeaineiden myyntityö, joka on perustoiminnaltaan melko samankaltaista kuin mikä tahansa laillinen myyntityö.

Tor-verkossa on pääpiirteisesti kahdenlaisia kauppapaikkoja: myyntifoorumeja ja verkkokauppoja. Jälkimmäisessä kauppa käy postivälitteisesti, kun taas ensimmäisessä kauppa tehdään lopulta kasvatusten. Huumekauppiat minimoivat myyntifoorumien käyttöön liittyviä riskejä, kuten väkivallan ja kiinnijäämisen riskiä sopimalla kauppoja julkisille paikoille, havainnoimalla ostajaa niin viestittelyvaiheessa kuin ennen kauppatilannettakin, sekä joskus kantamalla kauppatilanteissa mukana itsepuolustusvälinettä. Tehokkain riskienhallinnan keino on tehdä kauppa vain kaikista läheisimpien ja luotettavimpien henkilöiden kanssa niin kutsutussa ydinporukassa.

Asiasanat: huumekauppias, huumekaupantutkimus, katuethnografia, verkkoethnografia, Tor-verkko, Torilauta

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. HUUMEKAUPAN HISTORIALLINEN TAUSTOITUS	4
2.1 KIELTO- JA KONTROLLIPOLITIIKAN ENSIASKELEET	4
2.2 <i>MALA IN SE, MALA PROHIBITA</i> – HYVÄ PAHA HUUMAUSAINE	5
2.3 HUUMAUSAINEMARKKINOIDEN KEHITTYMINEN SUOMESSA	7
2.4 NYKYHUUMEMARKKINOIDEN SUOSITUIMMAT TUOTTEET	9
3. HUUMEKAUPPA PIMEÄSSÄ VERKOSSA	12
3.1 Tor	12
3.1.1 Silkkitie	12
3.1.2 Torilauta	13
3.2 TULLIN JA POLIISIN TOIMET TOR-VERKOSSA	16
4. AIEMMAN TUTKIMUKSEN PAINOTUKSIA JA TEOREETTISIA KÄSITTEITÄ	17
5. TUTKIMUSASETELMA	24
5.1 AINEISTO JA SEN KERÄÄMINEN	24
5.2 OTTEITA TUTKIMUSPÄIVÄKIRJASTANI	26
5.3 AINEISTON LUKUTAVASTA JA TUTKIMUSETIIKASTA	30
5.4 TUTKIMUSHAASTATELTAVIEN ESITTELY	31
5.4.1 Mdmazing1	31
5.4.2 Greenvitamin	32
5.4.3 Qmotusvapaat	32
5.4.4 Puskatohtori	33
5.4.5 Viihdevelho	33
5.4.6 MrKola	33
5.4.7 Kyläkauppias	34
6. HUUMEKAUPPA TYÖNÄ	35
6.1 “RAHA SINNE ENIMMÄKSEEN VEI”	35
6.2 TYÖN ORGANISOINTI JA ASIAKASRYHMÄT	39
6.3 KAUPPIAIDEN KOKEMUKSIA MYYNTIFOORUMIN VÄLITYKSELLÄ TEHDYSTÄ KAUPASTA	44
6.4 TYÖN SISÄLLÖSTÄ JA SEN MERKITYKSESTÄ TEKIJÄLLEEN	48
7. YHTEENVETO JA POHDINTA	55
KIRJALLISUUS	61
LIITE 1. TORILAUDALLE LÄHETETTY HAASTATELURUNKO	65
LIITE 2. HAASTATELURUNKO	66
LIITE 3. VAITIOLOSITOUS	67

1. JOHDANTO

Internetvälitteinen huumekauppa on ollut viime aikoina suuressa mediahuomiossa. Vuoden 2020 alussa Helsingin Sanomat uutisoi ”Suomen mittakaavassa historiallisesti suuresta huumevyyhdistä”, jossa Poliisi ja Tulli takavarikoivat neljän miljoonan euron arvosta muun muassa amfetamiinia, kokaiinia ja ekstaasia. Ulkomailta Suomeen salakuljetetut huumausaineet piilotettiin maastokätköihin, joista niitä levitettiin vähittäismyyntiin ympäri Suomea. Syytettyinä oli niin rikollisliigojen johtajia, poliiseja kuin julkisuuden henkilöitäkin, jotka uutisartikkelin julkaisun ajankohtana vielä odottivat tuomioitaan huumausainerikoksista. (Laitinen, Gustafsson & Kerkelä 2020.) Samoihin aikoihin Tulli ilmoitti sulkeneensa Tor-verkossa toimineen huumausaineidenverkkokauppa Silkkitien. Tullin toimenpiteistä johtuen tuhannet suomalaiset joutuivat huumerikostutkintaan ja kenties tulevat saamaan syytteen tai viranomaismerkinnän Tor-verkon digitaalisilla kauppapaikoilla tekemistään tilauksistaan. (Gustafsson & Kerkelä 2019.)

Vaikka suomalaista valtamediaa voidaan pitää – ainakin kansainvälisellä tasolla tarkasteltuna – melko asiallisena ja puolueettomana tiedonlähteenä, on median luoma kuva huumekaupasta usein väritynyt ja perustuu poliisinäkökulmaan. Uutisartikkelit voivat olla myös sensaatiohakuksia huumekauppaan tai huumausaineiden käyttöön sotkeutuneiden julkisuuden henkilöiden johdosta. Näissä uutisissa harvoin käsitellään huumekaupan taustalla olevia tekijöitä tai itse huumausaineiden myynnissä työskentelevien henkilöiden näkökulmia ja kokemuksia omasta työstään ja elämästään. Uutiset vaikuttavat kuitenkin suuresti kansalaisten mielipiteisiin ja asenteisiin huumekaupasta.

Huumekauppiaat työskentelevät suurelta yleisöltä piilossa, eikä heidän ammattikuntaansa ole virallisesti olemassa. Koska huumausaineiden käyttö, levitys ja myynti ovat kriminalisoituja tekoja, huumausaineiden myyntityö salataan usein ulkopuolisilta. Paradoksaalista kyllä, heistä kuitenkin puhutaan julkisesti paljon. Heidän oma äänensä on kuitenkin harvoin tässä keskustelussa esillä, ja vielä harvemmin se on esillä esimerkiksi huumausaineisiin liittyvässä poliittisessa päätöksenteossa (Perälä 2011, 18). Tuotetut mielikuvat ja huumekauppiaisiin liitetyt ennakkokäsitykset voivat olla harhaanjohtavia. On esitetty, että mitä vähemmän kansalaiset tietävät

huumekauppiaiden toiminnasta, sitä kielteisemmin he myös suhtautuvat heihin (Dorn ym. 1992, 2).

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelen, minkälaista on huumekauppiaan työ myyjien itsensä kertomana. Sen lisäksi selvitän, minkälaisia piirteitä huumekauppa saa anonyymissa verkossa, ja miten huumekauppiat minimoivat internetvälitteiseen myyntiin liittyviä riskejä. Tutkielman pääasiallinen tutkimusaineisto koostuu seitsemän eri huumekauppiaan teemahaastattelusta. Aineistoa täydentävät useampien huumekauppiaiden kanssa käydyt pikaviestikeskustelut sekä Tor-verkon myyntifoorumi Torilaudalla tehty pienimuotoinen verkkoetnografinen tutkimustyö (ks. luku 3).

Internet on mullistanut huumekauppaa samalla kiihtyvällä tahdilla kuin se on muuttanut koko yhteiskuntaa. Helsingin Sanomissa on jopa uumoiltu, että vuonna 2030 huumausaineiden salakuljetus tapahtuu osittain kauko-ohjattavilla lennokeilla (Kerkelä 2020). Tutkielman keskiössä on erityisesti Tor-verkon kauppapaikat. Torilauta on yksi Tor-verkon myyntifoorumeista. Nämä on katsottu erityisesti Suomessa melko omintakeiseksi ilmiöksi. Muissa Pohjoismaissa, kuten esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa kauppa käydään melko avoimesti sosiaalisen median palveluissa, kuten Instagramissa ja Facebookissa, mutta suomalaiset pitävät nettikauppansa mieluiten anonyyminä ja suosivat myyntifoorumeja (Demant ym. 2019, 381–384).

Kiinnostukseni huumekauppaan ja huumekauppiaita kohtaan virisi halustani tutustua yhteiskunnan reuna-alueilla, monesti näkymättömissä eläviin ihmisiin ja heidän elämäntapaansa. Kohtaaminen erään lähimetsäni kodittoman asukin kanssa oli ensikipinä lähteä tekemään laajempaa haastatteluihin pohjautuvaa tutkimusta jonkun marginaaliryhmän kanssa. Halusin erityisesti löytää joukon omien sosiaalisten verkostojeni ulkopuolelta. Varsinkin nuoremman sukupolven yleisessä tiedossa on, että Tor-verkko mahdollistaa yksityisyyden suojaavan sekä anonyymiin internetselaamiseen, ja tiedetään myös, että sitä käytetään melko yleisesti huumekauppojen sopimisen väylänä. Kiinnostuinkin tutkimaan sitä tarkemmin ja sain idean hyödyntää sitä väylänä myös haastateltavien rekrytoimiseen (ks. luku 5). Huumausaineiden käyttötutkimusta on Suomessa tehty jo melko runsaasti, mutta huumausaineiden myyjiä on tutkittu käyttäjiä vähemmän. He ovat vaikeammin tavoiteltavissa oleva ryhmä. Tämä on yksi peruste tutkimusaineiston keräämiselle ja tutkimuksen tekemiselle. Halusin saada huumekauppiaiden oman äänen kuuluviin ja tarjota heidän työstään kokemuseräistä

tietoa.

Huumekauppias voidaan määritellä henkilöksi, joka saa päätoimeentulonsa laittomiksi luokiteltujen narkoottisten aineiden myynnistä (Ward 2000), tai henkilöksi, joka ostaa tai ottaa velaksi huumeita tarkoituksenaan myydä niitä eteenpäin (Murphy, Waldorf & Reinman 1990).

Tutkielma rakentuu seuraavasti. Aluksi tarkastellaan huume-termin, huumausaineiden kielto- ja kontrollipolitiikan sekä huumemarkkinoiden kehittymisen pääpiirteitä.

Lyhyehkö katsaus historiaan luo olennaisen kontekstin nykytilan ymmärtämiseksi ja pohjustaa myös internetvälitteisen huumausainekaupan ymmärtämistä. Taustoituksen jälkeen esittelen tarkemmin Tor-verkossa tehtyä huumekauppaa. Neljännessä luvussa käsittelen aiempaa huumekauppiaisiin vihkiytynyttä etnografista tutkimusta sekä esittelen näiden aiempien tutkimuksien keskeisimpiä johtopäätöksiä ja teorioita.

Luvussa 5 kuvaan tutkimusasetelman ja esittelen lyhyesti haastateltavat. Luku 6 on tutkielman pääluku ja siinä analysoidaan huumekauppiaan työtä erityisesti seuraavista näkökulmista: miten huumekauppiaaksi tullaan, miten asiakasryhmät rakentuvat, mitä huumekauppa sisältää ja mitä se merkitsee tekijälleen, sekä miten huumekauppias käsittelee nettikaupan riskejä. Viimeissä luvussa tarkastellaan saatuja havaintoja aiempien tutkimuksien valossa ja sen lisäksi ehdotetaan jatkotutkimusaiheita.

2. HUUMEKAUPAN HISTORIAALLINEN TAUSTOITUS

2.1 Kielto- ja kontrollipolitiikan ensiaskeleet

Oopiumi on kenties ihmishistorian ensimmäinen huumausaine, jonka myyntiä, käyttöä ja valmistusta on ruvettu rajoittamaan ja kontrolloimaan. Sen lääkinälliset vaikutukset tunnettiin jo 600-luvun Kiinassa, ja vuonna 1803 länsimaalainen lääketiede onnistui jalostamaan siitä sitä itseään moninkertaisesti vahvempaa kipulääkettä, morfiinia. Unikkokasvi, josta valkoinen ja lateksimainen oopiumi valmistetaan, oli vielä 1800-luvun alkuun asti suosittu viljelykasvi myös Suomessa. Ihmiset kasvattivat sitä vapaasti puutarhoissaan ja yrttimaillaan, ja sitä löytyi myös useimpien apteekkarien lääkekasvitarhoista. Teologi ja taloustieteilijä Anders Chydeniuskin viljeli unikkoa ja valmisti siitä oopiumia omassa pienlaboratoriossaan Alavetelissä. Chydenius peräänkuulutti kotimaisen unikkoviljelyn ja oopiumtuotannon puolesta, ja halusi lisätä sen myyntiä kaikissa suomalaisissa apteekeissa. Chydeniuksen ehdotuksiin suhtauduttiin kuitenkin kielteisesti. Suomen Talousseura oli huolissaan oopiumin väärinkäytön leviämisestä kansan keskuudessa ja täten hylkäsi Chydeniuksen ehdotuksen vuoden 1800 joulukuussa. Tätä interventiota voidaan pitää suomalaisen huumausainekontrollin ensimuotona. (Ylikangas 2009, 15–30.)

Kansainvälisen huumausainekontrollin syntymä ajoittuu historiallisesti Kiinan ja länsimaiden välisiin oopiumsotiin. Sotien jälkeen etenkin poltetun oopiumin käyttö levisi Kiinassa kaikkiin kansankerroksiin. Vielä 1600-luvun alussa oopiumpolto oli lähinnä vain yläluokkaisten kiinalaisten joutilaan elämäntyylin hupia. Käytön leviäminen herätti kansainvälisesti jaetun huolen, ja leviämisen estämiseksi järjestettiin Shanghaissa vuonna 1909 maailman ensimmäinen huumausainekonferenssi. Siellä oopiumin sekä morfiinin käyttö muussa kuin lääkinällisessä käytössä kiellettiin ensi kerran. (Christie & Bruun 1986, 122–123; Hakkarainen 1992, 20.)

Kongressia seurasi lukuisia kansainvälisiä huumausainesopimuksia, joista kenties merkittävin on vuonna 1961 hyväksytty huumausaineiden yleissopimus, *The Single Convention*. Siinä kaikki aiemmat sopimukset koottiin yhdeksi asiakirjaksi. (Hakkarainen 2015, 81; Ylikangas 2009, 63.) Kontrolloitaviksi aineiksi listattiin yhteensä 91 ainetta, aiempien lisäksi muun muassa kannabis, heroini ja kokaiini. Yleissopimusta täydennettiin myöhemmin Wienissä vuonna 1971 lisäämällä listaan amfetamiini ja LSD. (Christie & Bruun 1986, 123; Hakkarainen 1992, 21.) Nämä sopimukset loivat pohjan nykyiselle käyttäjiin kohdistuvalle huumausaineiden

kontrollipolitiikalle (Hakkarainen 2015, 81). Vuoden 1961 yleissopimus on yhä keskeinen nykyisessä huumausainelaissa (ks. Huumausainelaki 30.5.2008/373).

Vuonna 1971 Yhdysvaltain presidentti Richard Nixon julisti sodan huumeita vastaan ja julisti huumeet Yhdysvaltain vaarallisimmaksi valtionviholliseksi. Julistuksella oli merkittävä rankaisupolitiikkaa ja huumausainekontrollia tiukentava vaikutus myös kansainvälisesti. Erityisesti se vaikutti Etelä-Amerikkaan mutta myös Eurooppaan ja sen myötä Suomeen. Toisaalta, joihinkin maihin, kuten Hollantiin, tällä julistuksella ei ollut yhtä suurta vaikutusta (Zaitch 2005, 213). Huumausaineesta tuli systemaattisen tutkimuksen kohde vasta 1960-luvulla, kun se määriteltiin yhteiskunnalliseksi ongelmaksi (Hakkarainen 2015, 81–82).

2.2 *Mala in se, mala prohibita* – hyvä paha huumausaine

Etymologisesti huume-sana juontuu kreikkalaiseen narkoun-sanaan, joka viittaa tunnottomuuden olotilaan. Sana alkuperäisessä merkityksessään kuvaa kohtalaisen hyvin morfiinin ja heroiinin kaltaisten rauhoittavien ja puuduttavien aineiden vaikutuksia, mutta se ei sovellu lainkaan esimerkiksi stimuloivien aineiden, kuten amfetamiinin tai kokaiinin vaikutusten kuvaamiseen. On esitetty, että huume-termi (ja sen synonyymi huumausaine) karkaa kaikkia sen järkipäisiä määrittelyn yrityksiä. Jos määrittelimme huumeen pelkästään sen käyttäjälleen tuottavien vaikutusten mukaan (esim. rauhoittava, piristävä tai mielenlaajentava), on huumeeksi laskettava niin laitton kannabis, amfetamiini ja LSD kuin myös laillinen, länsimaalaisen kulttuurin suosimat alkoholi, kahvi tai tee. (Christie & Bruun 1984, 65, 109.) Loogisena kategoriana huumausainetta ei siis ole olemassa. Se on sosiaalinen konstruktio, jonka nykyinen merkityssisältö palvelee ensisijaisesti kontrollipoliittisia tarkoituksia. Pekka Hakkarainen onkin luonnehtinut huumetta ”kontrollipoliittiseksi sopimuskategoriaksi”. (Hakkarainen 1992, 15–18.) Ensisijaisesti laki osoittaa, mikä aine on huume. Taustalla vaikuttavat niin poliittiset, tieteelliset kuin kulttuurisetkin valtasuhteet, jotka osoittavat eri päihdeaineiden yhteiskunnallisen paikan.

Huume” ja ”huumausaine” –sanojen tuleminen suomen kieleen ajoittuu 1900-luvun alkuun. Silloin alun perin kyseiset termit viittasivat päihtymismerkityksien lisäksi positiivisävytteisempiin tunnetiloihin, kuten ”huume pyhän syleilyn” tai ”ilon ja onnen huume”. Huumausainekontrollin tiukentuessa ne vakiintuivat tarkoittamaan pääsääntöisesti lailla kiellettyjä päihdeaineita, kuten heroiinia, kokaiinia tai kannabista.

Positiivissävytteiset ja abstraktit kuvaukset saivat siirtyä huume-sanan sijasta huuma-sanan alaisuuteen. (Hakkarainen 1992, 11–12, 18.) Nykyisin huume-termi viittaa ensisijaisesti keskushermostoon lamauttavasti ja stimuloivasti vaikuttaviin narkoottisiin aineisiin (Kielitoimiston sanakirja 2020).

Nils Christie ja Kettel Bruun (1986) ovat luonnehtineet huumausainetta hyväksi viholliseksi. Se on kuvitteellinen paha, jota syyttämällä voidaan vetää huomio pois niistä todellisista syistä, jotka esimerkiksi vaikuttavat erilaisten päihdeongelmien ja käyttäytymishäiriöiden takana. Se verhoaa taakseen itseään paljon suurempia ja monisyisempiä ongelmia. Syntipukki, jonka puolelle asettuminen herättää kanssaihmisissä epäilyä. Huume onkin käsitteenä varsin epämääräinen, mutta ehkä juuri sen kasvottomuudessa ja määrittelyjen vaikeudessa piileekin sen voimallisuus, koko jutun ydin. Huumausaine voidaan määritellä hyvinkin tarkasti, ja siitä voidaan puhua tarkoin tieteellisin termein, mutta loppujen lopuksi siinä on kyse siitä, että se terminä heijastelee kulttuurisia käsityksiämme, arvojamme ja asenteitamme erilaisia käyttäytymisenmuotoja kohtaan (Pylkkänen 1985, 8). Sen keinoin voimme antaa signaalin, minkälaisien aineiden kanssa emme halua kansalaisten olevan tekemisissä, ja minkälaisia tuotteita emme halua kansalaisten myyvän, valmistavan tai kasvattavan.

Huumausainepolitiikalla pyritään siis rajaamaan tietynlaista käytöstä hyväksytyyn piiriin ja tietynlaista käytöstä sen ulkopuolelle. Asia ei ole kuitenkaan niin yksinkertainen, sillä nykyisinkin sama aine voi olla sekä laillinen että laitton, riippuen siitä, missä kontekstissa sitä käytetään, tai mikä on sen käyttötarkoitus. Jos ainetta käytetään lääkinnällisesti, eli esimerkiksi kannabista MS-taudin, tai amfetamiinia tarkkaavaisuushäiriön hoitoon, ja se on hankittu lisensoidun lääkärin määräämänä apteekista ja reseptituotteena, voidaan turvallisesti puhua lääkkeestä. Jos sama aine on hankittu esimerkiksi Tor-verkon kautta kirjautumalla salaiselle kauppasivustolle ja ostamalla se laittomilta digihuumausainemarkkinoilta, on kyseessä ainakin määritelmällisesti huumausaine. Rajan vetäminen muulla tavalla on hankalaa, ja siksi määritelmä on ja pysyy. Vaikka tarvitsemmekin lainsäädännön osoittamaan meille oikean ja väärän merkit, käsitys oikeasta ja väärästä – niin kuin huumausaineestakin – vaihtelee suuresti ajassa, paikassa ja kulttuurissa.

On vielä lisättävä, että länsimaita on syytetty moraalisisesta imperialismista huumausaineiden määrittelyssä. Tutut käyttötuotteet, kuten alkoholi ja tupakka ovat

jätetty määrittelyn ulkopuolelle, kun taas kulttuurillemme vieraat aineet, kuten kannabis ja oopiumi ovat otettu silmätikuiksi, arvioinnin ja kontrollin piiriin. Se, miten suhtaudumme tiettyihin päihdeaineisiin, kytkeytyy kieltopolitiikkaan, joka on seurausta tietyistä historiallisista tapahtumaketjuista. Näihin tapahtumaketjuihin ovat vaikuttaneet ainakin eri kansallisvaltioiden väliset konfliktit, ristiriidat kulttuurien tottumuksissa sekä länsimaisen lääke- alkoholi- ja tupakkateollisuuden päätäntävalta ja taloudelliset intressit. Nykyinen huumausainepolitiikka ja sen huumausainelait heijastelevatkin vahvasti länsimaalaisia kulttuuritottumuksia sekä tapamme ymmärtää ja arvottaa erilaista käyttäytymistä. (Hakkarainen 1992, 17; Kettil & Bruun 1984, 127.)

Huumausaineiden kielto- ja kontrollipolitiikan lyhyt tarkastelu osoittaa, että huumausaine-termi on jatkuvan uudelleenmäärittelyn kohde. Tämä näkyy konkreettisesti eri aineiden, kuten kannabiksen ja alkoholin erilaisessa yhteiskunnallisessa asemassa. Määrittelyn suuntaviivoja luodaan kulttuurisen ja poliittisen kentän lisäksi myös lääketieteen kentällä. On hyvä myös tuoda esiin, että sana huume ja sen johdos huumekauppias ovat arvolatautuneita termejä, jotka aiheuttavat kuulijassaan yleensä negatiivisia mielle yhtymiä (Rudgley 1993, 7; Koivula 2017, 4). Niiden käyttämiseltä on vaikea välttyä, koska ne ovat selvästi vakiintuneet kielemme. Niin tutkijan kuin lukijankin on kuitenkin hyvä olla tietoinen kyseisten termien taustasta ja niiden nykyisistä merkitysisällöistä.

2.3 Huumausainemarkkinoiden kehittyminen Suomessa

1900-luvun alun Suomen huumausainemarkkinat keskittyivät vahvasti pääkaupunkiseudulle. Silloin pääasialliset käyttöaineet olivat lääketeollisuuden oopiumista jalostamat morfiini ja heroini. Molempia haettiin vapaasti apteekkeista. (Perälä 2011, 21–22.) Oopiummyyntiä harjoittivat apteekkarien lisäksi katukauppiat, puoskarit ja niin kutsutut ”laukkuryssät”. Heidän valikoimistaan löytyi oopiumin lisäksi myös muita lääkeaineita, kuten morfiinia ja kokaiinia. Puoskarien lääkemyyntiin turvauduttiin etenkin maaseudulla, missä apteekkeja oli harvassa. (Ylikangas 2009, 23–25.) Sotien aikaan rintamasotilaiden kipuihin määrättiin heroinitabletteja ja rintamaväsymykseen käytettiin saksalaisvalmisteista lääkeamfetamiinia. Amfetamiinia käytettiin myös yleisesti piristyslääkkeenä. Jotkut sodan aikana heroinia käyttäneet henkilöt jatkoivat heroinin käyttöä sodan jälkeenkin. Heroini valtasi sodanjälkeiset markkinat. Heroinia oli helposti saatavilla ja hinnat olivat edulliset. Heroinin lisäksi sodan jälkeen käytettiin myös morfiinia. Varsinaisesta huumeiden käytöstä tai kaupasta

ei kuitenkaan ollut vielä kyse, sillä väärinkäytön ja kontrollin ideat olivat vielä perin tuntemattomat. Käyttö ja myynti olivat myös marginaalista, tieto siitä heikosti dokumentoitua ja siksi arviotkin vain suurpiirteisiä. (Partanen 2002, 22; Ylikangas 2009, 141–156.)

Huumausainemarkkinat kokivat muutoksia 60- ja 70- lukujen taitteessa, kun niin kutsuttu ensimmäinen huumeaalto rantautui Suomeen, pääosin Helsinkiin. Aallon mukana virtasi uusia psykedeelisiä aineita, joista mainittavimpia ovat kannabiskukinto, hasis sekä LSD. Ennen 1960-lukua kannabista ei juurikaan esiintynyt Suomessa, mutta 60-luvun aikana kannabis valtasi sen ajan pienikokoiset markkinat. Kauppa oli pienimuotoista, mutta jokseenkin näkyvää. Pienehkö ryhmä kannabiksen käyttäjiä rahoitti oman käyttönsä katukaupalla. Kannabis ja LSD olivat tunnettuja käyttöaineita ainakin joissain taiteilija- ja opiskelijapiireissä. (Perälä 2011, 21–22.) Aineiden käyttäminen tapahtui osana laajempaa kulttuurista ja poliittista liikehdintää, jota kutsutaan myös hippiliikkeeksi. Se sai alkunsa Kalifornian yliopistokampuksilla ja se näytti suuntaviivat suomalaisen huumausaineiden käyttökulttuurin sekä -markkinoiden muodostumiselle. Tunnuslause ”rock, ruoho ja rakkaus” oli näkyvillä ja se yhdistettiin läheisesti kaupallisen kulutuskulttuurin vastustamiseen ja valtarakenteiden kyseenalaistamiseen. (Partanen 2002, 13–15.) 60-lukua onkin luonnehdittu suuren vapautumisen ja rajojen rikkomisen ajaksi, jossa keskeistä asemaa näyttelivät mielenlaajennus sekä erilaiset psykedeeliset päihitteet (Seppälä & Salasuo 2001, 72).

Ensimmäinen huumeaalto laantui 70-luvulle tultaessa, kun viranomaiskontrolli, huumevalistus ja huumeiden negatiivinen julkisuus lisääntyivät (Seppälä & Salasuo 2001, 71–72). Huumeesta tehtiin *hyvä vihollinen* (Christie & Bruun 1986): sen verhoihin voitiin kätkeä laajemmat yhteiskunnalliset ongelmat. Samoihin aikoihin alkoholipolitiikkaa vapautettiin ja nuorisokulttuuri kaupallistui entisestään. Huumausaineet siirtyivätkin näiden tapahtumien johdosta jälleen kerran suomalaisen yhteiskunnan marginaaliin ja pysyivätkin siellä seuraavan vuosikymmenen ajan. (Seppälä & Salasuo 2001, 73–74.)

90-luvun taitteessa tapahtui jälleen muutoksia. Suomeen saapui niin kutsuttu toinen huumeaalto¹, joka lisäsi huumausaineiden käyttöä ja tarjontaa huomattavasti (Partanen

¹ Voi olla harhaanjohtavaa puhua 90-luvun tapahtumista huumeaaltona, sillä huumeiden käyttö ei näytä laantumisen merkkejä. Tarkempaa olisi puhua ”vedenpinnan pysyvistä noususta”, sillä yhä kasvava huumetarjonta ja -kysyntä sekä yhä monipuolistuva käyttökulttuuri on tullut jäädäkseen. (Seppälä & Salasuo 2001, 74–75.)

& Metso 1999). Jos huumausaineet kuten kannabis ja LSD olivat ennen vastakulttuuriin asemoituvien marginaalnuorten käyttötuotteita, levisivät ne viimeistään tässä vaiheessa myös keskiluokkaisen, valtaväestöön kuuluvan nuorison keskuuteen. (Seppälä & Salasuo 2003, 71–72.) Kansainväliset huumausainemarkkinat organisoituvat ja Suomeen virtasi uudella volyyymilla myös kokaiinia, ekstaasia ja amfetamiinia (Partanen 2002, 23). Myös käyttökulttuurissa tapahtui muutoksia, ja edellä mainittuja aineita alettiin käyttää tietystä uuden muodon saaneissa juhlimiskulttuurissa. Ekstaasi ja amfetamiini nostivat suosiotaan tanssihuumeina etenkin rave-tanssitapahtumissa. Huumausaineet löysivät tiensä muuhunkin yhteiskuntaelämään. Niitä alettiin käyttää myös arkirytmistä irtautumiseen ja viikonloppuvirkistäytymiseen. Huumausaineiden käyttö integroitui erottamattomaksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa, eivätkä käyttäjät olleet enää yhteiskunnan marginaaliin ja vastakulttuuriin asemoituvia nuoria, vaan myös ”tavallisia” työssäkäyviä ihmisiä. On tosin mainitsemisen arvoista, että 90-luvun uusi käyttökulttuuri muodostui osana uudenlaista yhteiskuntajärjestystä, jossa kiristynyt huume politiikka, negatiivinen huumejulkisuus sekä viranomaisten kontrollitoimet olivat tosiasioita. (Seppälä & Salasuo 2001, 72–75.)

2.4 Nykyhuumemarkkinoiden suosituimmat tuotteet

Tämän päivän suomalaisten huumausainemarkkinoiden suosituimpia tuotteita ovat kannabis, amfetamiini, MDMA eli ekstaasi sekä erilaiset lääketeollisuuden jalostamat mutta laittomilla markkinoilla kaupatut lääkkeet, kuten esimerkiksi buprenorfiini eli lääkevalmiste Subutex, sekä erilaiset bentsodiatsepiinit. Subutexia on alun perin käytetty lääkkeenä opioidiriippuvuuksien hoidossa ja huumausainemarkkinoilla se on korvannut heroisiin. Vuonna 2017 takavarikoitiin noin 25 000 subutextablettia. Myös kokaiinin markkinaosuuden on katsottu olevan pienimuotoisessa kasvussa. (Drug Markets in Finland 2019.) Kannabista ja amfetamiinia voidaan pitää Suomen suosituimpina laittomina päihteinä (Perälä 2011, 22–23). Siksi niitä esitellään seuraavaksi hieman tarkemmin.

Kun puhutaan hatsista, budista tai pilvestä, viitataan yleensä kannabiskasvin kukintoon, eli marijuanaan. Kannabis on yleiskäsite, joka sisältää niin kannabiskukinnan sekä hasiksen. Hasis on kannabiskukinnosta sekä kannabiskasvin muista osista valmistettua ruskehtavaa tai mustaa prässättyä kannabista. Tuontihasiksella on perinteisesti ollut keskeinen asema suomalaisilla kannabismarkkinoilla. Sitä on valmistettu Marokossa ja muissa Pohjois-Afrikan maissa, ja se on salakuljetettu pääasiassa Espanjan ja Hollannin

kautta Suomeen. Tämän päivän kannabismarkkinoilla kotimainen ja pienviljelty lähikannabis on syrjäyttänyt marokkolaisen tuontihaksien ja ottanut paikkansa kannabismarkkinoiden ykköstuotteena. Voidaan ajatella, että kannabiksen kotikasvattamisen yleistyminen haastaa perinteiset käsitykset huumerikollisuudesta. (Hakkarainen, Perälä & Metso 2011, 148–150.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kartoittaa suomalaisten aikuisten huumeasaineiden käyttöä ja huumeasenteita neljän vuoden välein toteutetuissa väestökyselyissä, joista vuoden 2018 *Huumeveys* on viimeisin. On arvioitu, että lähes puolet suomalaista nuorista aikuisista on kokeillut kannabista. Asenteet kannabiksen käyttöä kohtaan ovat olleet myös viime vuosina jonkinasteisessa muutoksessa. (Karjalainen, Hakkarainen & Salasuo 2019.) Asennemuutoksesta kertoo myös yli 50 000 allekirjoitusta kerännyt kansalaisaloite kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi, joka eteni eduskunnan käsittelyyn vuoden 2019 marraskuussa. Yhä useampi suomalainen suhtautuukin kannabiksen käyttöön sallivammin kuin aiemmin ja muutos koskee niin nuorempia kuin vanhempiaakin ikäluokkia (Hakkarainen 2015, 330). Suomalaisten kanta muita laittomia päihteitä kohtaan on yhä pääosin kielteinen (Lintonen ym. 2012).

Suomessa käytetään amfetamiinia enemmän kuin muualla Euroopassa ja eritoten suonenensisäisesti. Suhteemme amfetamiiniin on siis kansainvälisesti tarkasteluna erityislaatuinen. Amfetamiinia esiintyy laittomilla markkinoilla yleensä jauhemaisena pulverina tai amfetamiinitahnana. Laittomien markkinoiden amfetamiini ei yleensä esiinny täysin puhtaana amfetamiinina, vaan sitä laimennetaan useimmiten kofeiinilla, MSM-jauheella tai kreatiinilla. Suomessa amfetamiinia ei valmisteta juuri laisinkaan. Kuten Perälä esittää, suurin osa laittomilla markkinoilla esiintyvistä amfetamiinista valmistetaan Virossa, tai salakuljetetaan Viron kautta Suomeen. Muut Baltian maat, kuten Liettua ovat myös keskeisiä amfetamiinin ja metamfetamiinin valmistusmaita ja sen salakuljetusreittejä. Loput amfetamiinista tuodaan Venäjältä tai muualta Euroopasta. (Perälä 2011, 24–25.)

Vuoden 2014 jätevesitutkimuksen mukaan suomalaiset stimulanttimarkkinat (sisältäen suositun amfetamiinin sekä käyttökäytössä olleen kokaiinin) ovat arvoltaan vuositasolla tarkasteltuna noin 20 miljoonaa euroa (Kankaanpää ym. 2016). Kannabismarkkinat ovat vuositasolla noin 20–100 miljoonan euron arvoiset (Hakkarainen ym. 2006). Koska

huumausainemarkkinat toimivat virallisen kirjanpidon ja talouden ulkopuolella, on niiden kokonaisvolyymista vaikea, ellei jopa mahdoton antaa luotettavia ja tarkkoja tietoja (Hakkarainen, Kainulainen & Perälä 2006, 583).

3. HUUMEKAUPPA PIMEÄSSÄ VERKOSSA

3.1 Tor

Pimeä verkko, eli Tor on ilmainen internetohjelmisto, jota alun perin kehitti yhdysvaltalainen DARPA² ja jota nykyisin kehittää voittoa tavoittelematon organisaatio Tor Project Foundation. Tor-nimi viittaa ukkosenjumalaan ja se on lyhenne sanoista ”The Onion Router” eli sipulireititys. Sipuli kuvastaa Tor-verkon kerroksellisuutta: se muodostaa datan ympärille useita kuoria ja peittää yksittäisen käyttäjän IP-osoitteen erittäin luotettavasti. (Järvinen 2010, 204–205.) Näin Tor-käyttäjä pysyy anonyymina eikä verkkoliikennettä valvovat tahot pysty selvittämään hänen taustatietojaan tai sijaintia. Tor-verkkoa käytetäänkin yksityisen ja suojatun internetselaamisen turvaamiseksi. Tor-verkkoon kirjaudutaan Tor-selaimella, joka on ominaisuuksiltaan hyvin samankaltainen kuin esimerkiksi Mozilla Firefox –selain.

Tor-verkossa on pääpiirteisesti kahdenlaisia huumausaineiden kauppapaikkoja: ensiksi *verkkokauppoja*, sekä toiseksi *myyntifoorumeja*. Verkkokauppa toimii postivälitteisesti³ ja kauppa maksetaan virtuaalivaluutalla. Myyntifoorumit eli kauppakanavat taas ovat tarkoitettu myynti- ja ostoilmoitusten jakamiseen, mutta itse kauppa tehdään pääasiassa kasvoitusten ja käteisrahalla. Suosituimpia huumausaineiden verkkokauppoja ovat suomalaisen Silkkitien lisäksi kansainväliset Agora ja Silk Road. Torilautaa edelsi Sipulikanava-niminen myyntifoorumi, joka on sittemmin suljettu Tullin toimesta (Malinen 2018).

3.1.1 Silkkitie

Silkkitie on Suomen suosituimpia huumausaineiden verkkokauppoja. Sen myydyimpiin tuotteisiin kuuluvat amfetamiini, MDMA sekä kannabiskukinto. Lisäksi Silkkitien valikoimasta löytyy monenlaisia lääkkeitä, ja jonkin verran LSD:tä ja psykedeelisiä sieniä. Myös steroideja ja aseita myydään. Silkkitie avattiin Tor-verkkoon vuoden 2014

² DARPA (*Defence Advanced Research Projects Agency*) on Yhdysvaltain asevoimien tutkimusorganisaatio, joka on rahoittanut muun muassa Internetin kehittämistä sekä kehittänyt Yhdysvaltojen ensimmäisiä satelliitteja. Tor-verkkoa kehitettiin aluksi Yhdysvaltain asevoimien toimesta, tarkoituksena mahdollistaa muun muassa Yhdysvaltain diplomaattien yksityinen ja turvallinen viestintä eri puolilla maailmaa. (Smith 2013, 70.)

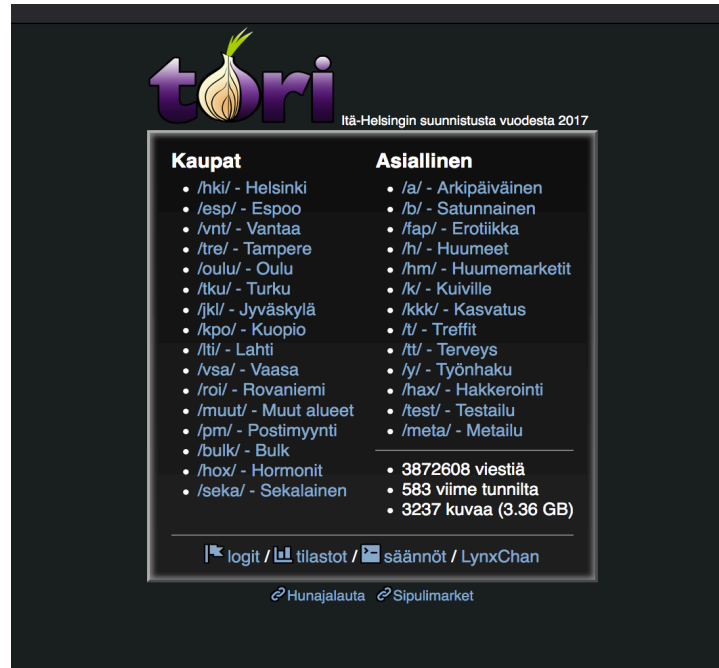
³ Silkkitiellä suositaan Suomen sisäisiä lähetyksiä, sillä ne eivät mene tullivalvonnan läpi, toisin kuin ulkomailta tulevat postipaketit. Silkkitien myyjät ilmoittavatkin lähes poikkeuksetta postittavansa tuotteen Suomen rajojen sisäpuolella, vaikkeivat näin aina tekisikään. (Nurmi ym. 2017, 204.)

tammikuussa. Sen huumekauppojen kokonaisarvo oli marraskuun 2014 ja syyskuun 2015 välisenä seurantajaksona noin kaksi miljoonaa euroa. Yksittäisen huumekaupan keskiarvo oli samalla aikavälillä 84 euroa ja suurimmassa yksittäisessä kaupassa siirtyi 85 000 euron summa. (Nurmi ym. 2017.)

Silkkitiellä kauppa toimii niin, että ensiksi kauppias aktivoi oman myyntitilinsä, jonka jälkeen hän ilmoittaa oman kauppatuotteensa, lataa siitä kuvan, asettaa sille kauppahinnan ja lopuksi kuvailee omat kauppa- ja tilausehtonsa. Kun ostaja tekee tilauksen, postiosoite välittyy myyjälle salatulla PNG-yhteydellä. Kun virtuaalinen bitcoin-maksu on suoritettu, tuote lähetetään ostajan ilmoittamaan postiosoitteeseen tai vaihtoehtoisesti (ja lisämaksusta) se viedään maastokätköön. Kauppojen lopuksi ostaja arvioi myyjän positiivisella tai negatiivisella palautteella. Niin kuin missä tahansa muussakin laillisessa verkkokaupassa, on Silkkitienkin palautejärjestelmällä tärkeä merkitys. Kuten Nurmi (2017, 783) tutkimuskumppaneineen esittävät, palautteen perusteella Silkkitien käyttäjät erottavat luotettavat ja epäluotettavat kauppakumppanit toisistaan. Voidaan ajatella, että palautejärjestelmä mahdollistaa sujuvan kaupankäynnin ja sen keinoin Silkkitien kauppayhteisö valvoo yhteisten sääntöjen noudattamista.

3.1.2 Torilauta

Torilauta on Tor-verkon kautta toimiva kuvafoorumi, jota käytetään pääasiallisesti huumeaineiden myyntifoorumina. Torilauta perustettiin vain muutamia viikkoja Sipilän hallituksen sulkemisen jälkeen vuoden 2018 joulukuussa. Torilaudan kaltaiset myyntifoorumit ovat Suomessa melko omintakeinen ilmiö (Demant ym. 2019, 383). Kuten Silkkitietä, käytetään Torilautaakin Tor-verkon kautta. Sivustolle kirjautuminen vaatii toimivan internetyhteyden lisäksi Tor-selaimen sekä Torilaudan Tor-osoitteen (hss33mlbykbsxmug.onion). Sivustolle kirjautuminen ei vaadi erillistä käyttäjätunnusta tai salasanaa. Torilauta muistuttaa ulkoasultaan melkoisesti suomalaista Ylilauta-kuvafoorumia. Ylilauta on keskustelufoorumi, missä käyttäjät jakavat erilaisia kuvia ja internet-meemejä.

Kuvankaappaus Torilaudan etusivulta 3.12.2019

Kuten kuvasta näemme, Torilauta kerää itsestään avointa dataa: esimerkiksi 3.12.2019 tiistaina 14:00–15:00 sivustolle lähetettiin 583 viestiä, ja samaan päivämäärän mennessä sivustolle oli lähetetty yhteensä noin 3,8 miljoonaa viestiä sekä 3237 kuvaa. Kaikki sivustolle lähetetyt viestit eivät kuitenkaan ole huumausaineiden myynti-ilmoituksia. Torilauta rakentuu kahdesta pääosiosta: *kauppa-osiosta* sekä *asiallinen-osiosta*. Osiot rakentuvat viestiketjuista, eli langoista. Kauppa-osio on tarkoitettu kaupoista sopimiseen ja sen alle on listattu kaikkien Suomen suurimpien kaupunkien myyntilangat. Postimyyntille, suurempien erien eli bulkkien myynnille, sekä hormonien myynnille on myös omat myyntilankansa.

Asiallinen-osio on taas paikka kaikelle muulle keskustelulle. Sinne lähetetään muun muassa huumausainekauppiaan työhakemuksia, jaetaan tietoa uusimmista huumausaineverkkokaupoista, etsitään treffiseuraa sekä annetaan vinkkejä kannabiksen kotikasvatukseen niin kuin myös päihderiippuvuuksista parantumiseenkin. Myös eroottiselle kuvamateriaalille on oma keskustelunlankansa. Vaikka asiallinen-osio rakentuu näinkin useista osioista, tapahtuu vilkain viestiliikenne Torilaudan kauppalangoilla.

Torilaudan kaupatuimpiin tuotteisiin kuuluvat kannabis, amfetamiini, kidemäinen MDMA sekä ekstaasipillerit. Suosittuihin myyntituotteisiin kuuluvat myös rauhoittavat

kipulääkkeet, kuten Subutex, Oxykontin, Xanor, sekä stimuloivat ADHD-lääkkeet, kuten Elvanse, Concerta sekä Medikinet. Ajoittain ”laudalla” myydään myös psykedeelejä, kuten LSD:tä ja psilosybiinisiä. Jos kysessä on kannabiskukinto, amfetamiini tai MDMA, tuotteen myyntimäärä ja hinta ilmoitetaan grammoina (esimerkiksi kannabista 3g/60e, amfetamiinia 1g/40e, tai MDMA:ta 1g/100e), kun taas lääkkeiden myynti-ilmoituksissa kauppaa käydään kokonaisista lääkepurkeista, levyistä tai yksittäisistä pillereistä. Torilaudalla kaupataan huumausaineiden lisäksi myös jotain muita hyödykkeitä. Torilaudan oheiskauppa on kuitenkin huumausainekauppaan nähden marginaalista.

Torilaudan myynti-ilmoitus sisältää aina välttämättömän tiedon myyntituotteesta ja myyntihinnasta, ja sen lisäksi usein myös pienimuotoisen myyntipuheen. Kun kannabiskauppias kuvailee tuotettaan ”todella hartsiseksi nupuksi”, joka ”kolahtaa jopa päivittäispolttelijalle”, on kyseessä ensiluokkainen kannabistuote. Se on väitetysti vaikutuksiltaan voimakas, riippumatta käyttäjän käyttötoleranssista. Kun amfetamiinikauppias myy ”päryttävintä poretta”, joka ei sisällä ”metasotkuja”, tuote on vahvaa eikä sisällä amfetamiinia vahvempaa sukulaisainetta metaamfetamiinia tai muuta epämääräistä jatkeainetta. ADHD-lääkkeistä puhutaan ”varmana apteekkikamana”. Kun ”tuote puhuu puolestaan”, ei erillisille myyntipuheille ole tarvetta.

Niin kuin Silkkitielläkin, myös Torilaudalla palaute on keskeisessä merkityksessä. Asiakkaalla on mahdollisuus kommentoida myynti-ilmoituksia ja antaa asiakaspalautetta. Kun asiakas kertoo, että tuote oli ”5/5” ja ”priimaa, niin kuin luvattiinkin”, se todennäköisesti vastasi hänen odotuksiaan. Negatiivinen palaute karkottaa asiakkaat ja tyhjä myynti-ilmoituskin herättää epäilystä. Joskus kauppiat tekaisevat itse palautteita myynti-ilmoituksiinsa houkutellessaan uusia asiakkaita. Tämänkaltaista epärehellistä toimintaa pyritään kuitenkin paljastamaan myynti-ilmoituksien kommenttikentässä käyttäjien kesken.

Torilaudan myynti-ilmoitukset ovat julkisia, mutta kauppojen yksityiskohdista sovitaan yksityisesti pikaviestisovellutuksen välityksellä. Viestillä sovitaan muun muassa paikasta, kaupanteon paikasta, sekä jaetaan tarvittavat tunnistetiedot (kuten vaatetus) kaupantekoa varten. Torilaudalla käytetyin pikaviestisovellus on *Wickr* tai tuttavallisemmin ”wikkeri”. Se muistuttaa käyttöominaisuuksiltaan paljon

pikaviestisovellus Whatsappia. Wikkerissä lähetetyt viestit ja muut tiedostot pyyhkiytyvät viimeistään 30 päivän kuluttua tai nopeammin, riippuen käyttäjän itselleen asettamista asetuksista. Muita huumekaupassa käytettyjä pikaviestisovellutuksia ovat Telegram ja Signal, joita ei kuitenkaan tutkielman teon aikana käytetty Torilaudalla. Nämä kyseiset pikaviestisovellutukset ovat vapaasti ja veloitusetta ladattavissa useimpien älypuhelimien ja tietokoneiden käyttöjärjestelmiin. Kauppias ilmoittaa oman Wickr-pikaviestitunnuksensa tyypillisesti myynti-ilmoituksensa lopussa.

3.2 Tullin ja poliisin toimet Tor-verkossa

Tor-verkon ja sen sivustojen käyttö itsessään on laillista, mutta siellä harjoitettu huumekauppa ei ole. Viranomaiset seuraavat Tor-verkon kauppasivustoja melko aktiivisesti ja tekevät ajoittain valeostoja. Ne päätyvät joskus pidätyksiin. Poliisin salaisesta toiminnasta puhutaan Torilaudalla ja valeostoista varotellaan kauppiaiden kesken. Tulli puolestaan teki oman operaationsa ja sulki Tor-verkossa toimivan Sipulikanavan vuonna 2018. Torilauta avattiin vain muutamia viikkoja Sipulikanavan sulkemisoperaation jälkeen. On siis hyvin tyypillistä, että kun yksi kauppasivusto suljetaan, sen tilalle tulee uusi, edellistä vastaava kauppasivusto, vaan hieman erilaisessa muodossa. Tästä voidaankin päätellä, että Poliisin ja Tullin toiminnasta huolimatta, internetvälitteistä huumausainekauppaa on vaikea, ellei mahdoton suitsia tai estää. Vuoden 2019 joulukuussa Helsingin Sanomat uutisoi Tullin takavarikoineen Silkkitien verkkopalvelimen ja saaneen tietoon tuhansien huumausaineita kaupanneiden ja ostaneiden suomalaisten henkilöllisyystiedot (Laitinen ym. 2020). Nämä viimeaikaiset Poliisin ja Tullin toimet Tor-verkossa asettavat sen väitetyn anonymiteetin suojan vähintäänkin kyseenalaiseksi. Helsingin Sanomissa esitettiin, että tilauksia tehneet ostajat ovat hämmästellleet sitä, etteivät he olekaan anonymiteetin turvassa (Gustafsson 2020).

4. AIEMMAN TUTKIMUKSEN PAINOTUKSIA JA TEOREETTISIA KÄSITTEITÄ

Etnografia tarkoittaa kirjaimellisesti kulttuurista kirjoittamista (Isomäki, Lappi & Silvennoinen 2013, 150) ja sitä on kutsuttu myös ”kontekstoinnin” taiteeksi (Huttunen & Homanen 2017, 394). Etnografia voidaan ymmärtää tutkimusmenetelmäksi mutta myös laajemminkin tutkimustraditioksi. Menetelmänä etnografia juontaa juurensa antropologian tutkimusperinteeseen. Se voidaan pääpiirteisesti jakaa kahteen osaluueeseen, kenttätööhön sekä haastatteluihin, mutta käytännössä nämä kaksi menetelmää yhdistyvät (Sandberg 2012, 177). Etnografia sisältää aina tulkintaa, johon vaikuttaa tutkijan oma persoona (Perälä 2011, 40). Etnografi ei pyri häivyttämään omaa kokemustaan työstään, vaan käyttää sitä voimavarana.

Tutkielmassa on vaikutteita ja piirteitä niin kutsutusta katuethnografiasta, jota kehitettiin alun perin 1920-luvun Yhdysvalloissa, Chicagon koulukunnassa. Chicagon koulukunnan tutkimuskohteena olivat erilaiset marginaaliyhteisöt. Klassinen esimerkki Chicagon koulukunnan katuethnografiasta on William Whyten *Street Corner Society* (1943), jossa White tutkii italialaistaustaisten maahanmuuttajien elämää yhdellä Bostonin pohjoispuolen huonomaineisimmilla asuinalueilla. Toisia klassisia esimerkkejä juuri huumekauppaan vihkiytyneestä katuethnografiasta ovat Philippe Bourgoisin (1996) tutkimus newyorkilaisista crack-kokaiinikauppiaista sekä Patricia Adlerin (1985) tutkimus huumausaineiden ylätasoon salakuljettajista. Katuethnografi pyrkii sulautumaan tutkittaviensa joukkoon eläen heidän elämänsä heidän kanssaan, samanaikaisesti tasapainoitellen heitä tarkastelevan tutkijan sekä heidän kanssaan elävän yhteisön jäsenen roolien välillä (Lindner 1996, 80–81). Hän pyrki lisäämään ymmärrystä yhteisöstä, jonka elämäntapa näyttyy erilaiselta valtaväestön elämään verrattuna, ja tällä tavoin – katsoakseni – poistaa tietämättömydestä johtuvaa pelkoa erilaisuutta kohtaan. Voidaan siis ajatella, että katuethnografi ei ole yhtäläinen tutkittavan yhteisön jäsen, muttei myöskään sille täysin ulkopuolinen ja vieras tutkija.

Katuethnografian on hyvin vaikea tulla hyväksytyksi yhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, koska hän lähestyy yhteisöä ensisijaisesti tutkijan roolissa. Ei ole myöskään itsestään selvää, että tutkija hyväksyttäisiin osalliseksi edes tutkijan roolissa ja päästettäisiin lähelle, sillä lähestyminen voi herättää ryhmän jäsenissä epävarmuutta ja epäluuloa. Heitä huolestuttaa se, mihin kaikki heiltä kerätty tutkimustieto päättyy ja myös se, millä tavoin heidän yhteisönsä tulee kuvatuksi. Sen takia rehellisyys ja oman toiminnan

läpinäkyvyys ovat katuetsnografisen tutkimuksen välttämättömiä ehtoja. Kenties näin toimien aitojen ystävyyssuhteiden muodostuminen saattaa onnistua ja näin ollen tutkimustietokin saa toisenlaista syvyyttä. Tällaisten suhteiden muodostaminen saattaa kestää kauan: esimerkiksi Philippe Bourgois asui viisi vuotta perheensä kanssa yhdessä Yhdysvaltojen vaarallisimmassa lähiöissä tutkien crack-kauppaa, kun taas Patricia Adlerin ja hänen puolisonsa Peter Adlerin kenttätööhön kuului kuusi vuotta (Sandberg 2012, 178). Katuetsnografian tuleekin sitoutua pitkäaikaiseen tutkimustyöhön, eli niin sanotusti kentällä olemiseen⁴ luottamuksellisten suhteiden solmimiseksi.

Kotimaista huumekaupan katuetsnografiaa edustaa Jussi Perälän väitöskirjatutkimus *Miksi lehmät pitää tappaa?* (2011). Perälän tutkimuksen voidaan katsoa olevan klassisen katuetsnografian soveltamista suomalaiseen hyvinvointiyhteiskuntaan (Perälä 2011, 39). Perälä vietti viisi vuotta helsinkiläisten huumekauppiaiden kanssa, eli heidän kanssaan arkea ja pääsi seuraamaan heidän elämäänsä läheltä. Perälälle oli kertynyt aiempaa kokemusta tutkimusaiheesta jo hänen pro gradu -tutkielmassaan (ks. Perälä 2003). Perälän tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostaa kriminologian klassikon Edwin Sutherlandin (1937) teoriaa⁵ rikollisesta järjestelmästä, jota Perälä soveltaa 2000-luvun alun Helsingin huumemarkkinoihin. Sutherlandin teorian ytimessä on, että rikollinen käyttäytyminen opitaan lähiympäristön malliesimerkkejä seuraamalla. Perälä soveltaa tätä teoriaa ja sanoo, että huumekauppiaksi tullaan vain toisten huumekauppiaiden opastuksella (Perälä 2011, 218). Näin huumekauppa ja sen tekemisen resepti välittyvät huumekauppialta toiselle sosiaalisesti sulkeutuneessa kehässä.

Perälän tutkimuksessa selviää, ettei Sutherlandin teoretisointi sovellu kovinkaan hyvin kuvaamaan helsinkiläisen huumekauppiain työtä ja arkea. Huumekauppiain ydinjoukko⁶, eli pienempi ryhmä, jossa huumekauppaa tehdään, jakavat ainakin puheen

⁴ Klassinen tyyppiesimerkki tällaisesta nykyisin tutkimusstandardein epäeettiseksi katsotusta tutkimuksesta on sosiologi Robert ”Laud” Humphreyksen teos *Tearoom Trade* (1970), jossa Humphreys tutki homoseksuaalisia suhteita solmivia miehiä aikana, jolloin homoseksuaalisuus oli rikos, kuitenkin ilman tutkittaviensa suostumusta.

⁵ Sutherlandin teoriaa on kritisoitu tautologiasta, eli siitä, että se pyrkii selittämään tyhjentävästi rikollisuutta ja rikolliseksi tulemistä kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa, jättäen vähemmälle huomiolle yksilön omat pyrkimykset joko irtautua rikollisuudesta tai toisaalta päästä siihen osalliseksi (Cohen 1972).

⁶ Ydinjoukko on tiivissidoksinen huumekauppiain pienryhmä, jonka jäsenet tuntevat toisensa, ja jotka jakautuvat ryhmässä erilaisiin työtehtäviin ja rooleihin (Adler & Adler 1980, 457).

tasolla yhteisen ymmärryksen ryhmän huumekaupan kirjoittamattomista säännöistä, joihin Perälä (2011, 218) – Sutherlandin teoretisointia mukaillen – katsoo kuuluvan esimerkiksi tulojen ja kulujen jakamisen, keskinäisen rehellisyyden ja luottamuksen, sekä periaatteen, ettei viranomaisille kielitä eli ”vasikoida” muista ryhmän jäsenistä missään olosuhteissa. Kuitenkaan näitä huumekaupan ”ammattieettisiä sääntöjä” ei useinkaan noudateta ja säännöt jäävät eletyssä elämässä sivuraiteille. Huumekauppiaan työ näyttäytyykin ”ikuisena säätönä”, hetkessä tapahtuvana kaaosmaisena ja paradoksaalisena toimintana, johon vaikuttaa muun muassa kauppiaan oma päihteiden käyttö. On lisättävä, että tämä pätee erityisesti huumekaupan ala- ja keskitasolla työskenteleviin kauppiaisiin.

Huumekaupan katuetsnografiassa yleinen tapa hahmottaa huumemarkkinat on jakaa ne kolmeen eri tasoon, ala-, keski-, ja ylätasoon (ks. esim. Pearson & Hobbs 2001; Potter 2006; Desroches 2007; Macit 2017). Markkinoiden ylätasolla työskentelevät esimerkiksi huumausaineen maahantuojat (importers), tukkurit (wholesalers) tai valmistajat (manufacturers), keskitasolla välittäjät (middle-market drug brokers) ja alatasolla vähittäiskauppiat (retail level dealers). Yksinkertaistetusti voidaan sanoa, että markkinoiden ylätasolla huumekauppa on ammattimaisempaa, sitä tehdään suuremmista määristä ja tienatut rahasummatkin ovat suurempia. Alatasolla kaupanteko on vähemmän järjestäytyntä, ja sitä tehdään useimmiten oman käytön rahoittamiseksi. Huumekauppiaan työ on hyvinkin erilaista riippuen siitä, millä tasolla hän työskentelee. (Perälä 2011, 28–30.)

Huumekaupan tasot eivät ole toisiinsa nähden sulkeutuneet ja yksittäinen kauppias voi työskennellä useammalla tasolla tai useammassa toimijaroolissa samanaikaisesti (Potter 2006, 39–45). Huumemarkkinat tasoineen tuleekin ymmärtää pikemmin dynaamiseksi kentäksi kuin pyramidimaisesti rakentuvaksi hierarkiseksi järjestelmäksi. Vaikka tasojaottelu ei tavoita huumekaupan ilmiötä sen kaikessa monimuotoisuudessa, se mahdollistaa huumekauppiaan työn käsitteellisen tarkastelun ja sen kielellisen ymmärtämisen: se on eräänlainen kartta, jonka avulla huumekaupan elettyä elämää voidaan hahmottaa ja jäsentää.

Hollantilaistutkija ja etnografi Damien Zaitch on tutkinut kolumbialaisia kokaiinikauppiaita Hollannissa. Hänen valottaa erityisesti väkivallan, salailun ja luottamuksen merkitystä huumekauppiaan työssä kolumbialaisten kokaiinikauppiaiden,

eli niin kutsuttujen ”traquetojen” näkökulmasta. Tutkimusartikkeli pohjautuu Zaitchin viisivuotiselle etnografiselle kenttätöölle, joka tehtiin vuosien 1996–2001 aikana kolmessa eri Hollannin suurkaupungissa, Amsterdamissa, Haagissa ja Rotterdamissa. Tutkimushaastattelut ja etnografinen havainnointi tehtiin latinalaistaustaisten suosimissa julkistiloissa, kuten salsabaareissa, ravintoloissa, kirkoissa, sekä muissa yksityisissä ja julkisissa kulttuuritapahtumissa (Zaitch 2005, 202–204.)

Artikkelissaan Zaitch muistuttaa, että huumekaupan ylätasolla kaupanteko on järjestelmällisempää kuin alatasoilla johtuen suuremmista rahamääristä ja riskeistä. Zaitchin tutkimuksesta selviää, että kokaiinikauppiat suhtautuvat työhönsä ensisijaisesti bisneksenä. Sitä tehdään rahan ansaitsemiseksi, sujuvan kaupankäynnin ehtojen mukaisesti, ja siksi kaupantekoa vaarantavia tekijöitä pyritään välttämään ja kriittiseksi katsottuja kauppatietoja – kuten esimerkiksi tieto suurempien kokaiinimäärien maastokätkösijainnista – suojellaan hyvinkin tarkasti esimerkiksi yhteistä koodikieltä käyttämällä. (Zaitch 2005, 215–217.)

Ruken Macit (2017) on tutkinut huumekauppiaksi tulemista Turkissa, Diyarbakirin kaupungissa. Diyarbakir on historiallisesti keskeinen huumausaineiden valmistuksen ja salakuljetuksen kaupunki ja siellä kasvatetaan esimerkiksi kaksikolmasosaa kaikesta Turkin laittomasta kannabiksesta (Macit 2017, 5). Macit on kuvannut tutkimuksessaan kaksi huumekauppiain arkkityyppiä: 1) alalla piipahtavan kokeilijan sekä 2) alalle kasvaneen ammattikauppiain. Alalla piipahtavat siirtyvät huumekauppaan yleensä myöhemmässä elämänvaiheessa. He tekevät huumekauppaa väliaikaistyönä ja asennoituvat siihen tilapäisenä ratkaisuna. He tekevät sitä ensisijaisesti kohentaakseen vaikeaa taloudellista tilannettaan ja parantaakseen omaa sosiaalista statustaan. Alan ”koulutuksen” puutteessa heillä ei ole huumekauppiain ammattitaitoa tai toimintamalleja välttyä viranomaiskontrollilta ja he päätyvätkin usein tekemään kiinnijäämiseen johtavia virheitä. He eivät työskentele osana järjestäytynttä rikollisuutta, toisin kuin toinen ryhmä, eli alalle kasvaneet ammattikauppiain. He työskentelevät yleisesti huumekaupan ylemmillä tasoilla, esimerkiksi huumausaineiden maahantuonnissa. Heillä huumekauppiain ammatti periytyy sukupolvelta toiselle tiiviissä yhteisössä, jota sitoo keskinäinen luottamus ja yhteiset toimintaperiaatteet. Yhteisön arvostetusta ja kadehditusta asemasta käsin he pystyvät turvaamaan liiketoimintansa sujuvuuden, ja hyvät suhteet virkavaltaan auttavat heitä selviämään erilaisista ongelmatilanteista. (Macit 2017, 9–10.)

Macitin huumekauppiaajaottelu soveltuu melko huonosti pohjoismaiseen kontekstiin. Lähimmäksi Macitin kuvaamaa ammattihuumekauppiaan arkkityyppiä ovat Suomessa jotkut moottoripyöräjengien rikollista toimintaa harjoittavat jäsenet. Näiden osuutta on pidetty aikaisemmin Suomen huumekaupassa marginaalisena (Kinnunen 1996, 74), mutta nykyään rikollisten moottoripyöräkerhojen merkitys huumekaupassa lienee suurempi (Perälä 2011, 55). Turkkilaisessa yhteiskunnassa ja näin ollen myös turkkilaisessa rikollisuudessa perhesuhteiden merkityksenkin voidaan ajatella olevan suurempi kuin suomalaisessa yhteiskunnassa, ja siksi tämä malli ei sovellu Suomen olosuhteisiin sellaisenaan. Sen sijaan alalla piipahtajat ovat tavanomainen ryhmä myös Suomessa.

Tanskalaissosiologi Jacob Demant tutkimuskumppaneineen (2019) ovat selvittäneet Pohjoismaiden lähinnä internetissä tapahtuvan huumekaupan eroja verkkoetnografisin menetelmin. Vaikka Pohjoismaat ovat kulttuurillisesti melko yhtenäinen alue, voidaan nettikaupassa huomata selkeitä eroja. Tanskassa ja Ruotsissa kauppaa käydään melko avoimesti Facebookin ryhmäsivustoilla valeprofiilin suojassa. Huumausaineista ei kuitenkaan puhuta suoraan, vaan niistä puhumiseen käytetään peitetermejä ja merkkejä. Suomessa ja Norjassa avointa sosiaalisen median huumekauppaa ei ole, vaan sitä käydään salatun verkon avustuksella, kuten jo edellä käsitellyllä Torilaudalla. Nämä Pohjoismaiden väliset erot selittyvät osittain maiden eroilla lainsäädännössä. Esimerkiksi Tanskassa on perinteisesti Pohjoismaiden sallivin huumausainelainsäädäntö. Lainsäädäntö ei kuitenkaan selitä kaikkia maiden eroavaisuuksia, ja on hyvä myös lisätä, että Tanskan ja Ruotsin asettaminen samaan kastiin huumekauppavertailussa olisi virheellistä, koska Ruotsissa nettihuumekauppa tuntuu saavan uhkaavamman ja väkivaltaisemman sävyn kuin Tanskassa. Ruotsissa myös käytetään toisinaan Tor-verkkoa toiminnan salaamiseksi (Demant ym. 2019, 381–384.)

Norjalaistutkija Svenuig Sandberg (2011) on tutkinut afrikkalaistaustaisia kannabiskauppiaita Osllossa ja kehittänyt *katupääoman* käsitteen. Käsite on kehitetty kuvaamaan ja käsittämään ne tärkeät ominaisuudet, jotka kannabiskauppias tarvitsee myyntityönsä tekemiseen. Se pitää sisällään muun muassa tiedon keinoista välttää poliisia, tiedon myytävän tuotteen vaikutuksista ja niiden käyttötavoista, sekä ymmärryksen olosuhteiden vaatimista edellytyksistä hyvään kauppaan. Keskeinen osa

katupääomaa on kuitenkin valmius käyttää väkivaltaa, joka ilmenee erityisesti näiden tiettyjen kannabiskauppioiden puheessa ja ulkoisissa habituksissa (Sandberg 2011, 29–30.) Väkivaltaisen vaikutelman antamisen tärkeys itseen kohdistuvien vaarojen ja riskien välttämiseksi, onnistuneen kaupan tekemiseksi sekä uskottavan huumekauppiaanimagon luomiseksi on havaittu myös muussa aikaisemmassa tutkimuksessa (ks. Zaitch 2005).

Katupääoma on jatkoa sekä ranskalais sosiologi Pierre Bourdieun tematiikalle pääomasta, kentästä ja habituksesta, että Philippe Bourgoisin (1996) ymmärryksestä alakulttuureista. Se on erityisesti johdettu alakulttuuripääoman käsitteestä, jonka on kehittänyt alun perin Thornton (1995) kuvatakseen Iso-Britannian rave-tanssiyhteisöjä. Tanssiyhteisön kulttuurinen hierarkia rakentuu erottelulle muun muassa autenttisuuden ja keinotekoisuuden sekä valtavirran ja valtavirrasta poikkeavan (engl. underground) käyttäytymisen välillä (Thornton 1995, 3–4). Thornton esittää, että esimerkiksi hippitys-ominaisuus on eräänlainen rave-tanssiyhteisöissä arvostettu alakulttuuripääoman muoto, joka viestii yhteisössä joukkoon kuulumisesta (Thornton 1995, 10). Hippitys voi olla hyödyllinen ominaisuus tässä nimenomaisessa yhteisössä, mutta sillä ei välttämättä ole samankaltaista arvoa sen ulkopuolella. Samantapaisesti huumekauppiaan työhön edellytetyllä katupääomalla ei ole välttämättä yleisempää arvoa yhteiskunnan muilla osa-alueilla, kuten esimerkiksi työnhaussa laillisille markkinoille.

Patricia ja Peter Adler ovat alan yhä ajankohtaisessa pioneiritutkimuksessaan *The Irony of Secrecy in The Drug World* (1980) tuoneet esiin huumekauppiaan työhön olennaisesti liittyvää salailun ironiaa, jonka voidaan ajatella sisältyvän kaikkiin huumekaupan tasoihin. Järkevintä olisi työn täydellinen salaaminen, sillä näin huumekauppiat eivät laittaisi itseään alttiiksi työhön liittyville riskeille (kuten väkivallalle ja kiinnijäämiselle), mutta näin toimiessaan he jäisivät paitsi haluamastaan kentän ihailusta ja arvostuksesta. Tämä on huumekauppiaan työn salailun ironia. He samanaikaisesti joutuvat sekä paljastamaan että pimittämään työhön liittyvää arkaluontoista ja jopa heille itselleen vahingollista tietoa (Adler & Adler 1980, 463). Taustalla vaikuttavat ihmisen käyttäytymistä syvemmin ohjaavat niin sosiaaliset kuin psykologisetkin tarpeet saada tunnustusta ja arvostusta oman työn saavutuksista. Myös työhön liittyvä hedonistinen ja rajoituksista vapaampi elämäntyyli saa heidän käyttäytymään riskialttiilla tavalla. Salailun ironia ilmentää huumekauppiaan työn tekemisen rationaalisuuden ja irrationaalisuuden välistä jännitteistä suhdetta sekä

puheen ja toiminnan välistä ristiriitaisuutta, ja sen on katsottu olevan yhteydessä myös huumekaupan kentällä jaettuun romantisoituun käsitykseen huumekaupan tekemisestä (Zaitch 2005, 216).

Näiden edellä käsiteltyjen huumekaupan ja huumekauppioiden etnografisten tutkimusten lisäksi huumekauppiaita on tutkittu muun muassa sukupuolen (Grundetjern & Sandberg 2012; Fleetwood 2014), yhteiskuntaluokan (Jacques & Allen 2014) sekä työn (Dwyer & Moore 2010) näkökulmista. Viimeksi mainitussa tutkimuksessa on esitetty, että huumekauppiat kuvailevat omaa toimintaansa usein laillisen bisneksen kaltaisena työnä ja peilaavat omaa toimintaansa usein lailliseen myyntityöhön hyödyntäen työelämän sanastoa ja terminologiaa. Lopuksi on tärkeä vielä mainita, että huumekaupan tulkitseminen pelkästään järjestäytyneen rikollisuuden kehyksestä käsin saa sen näyttäytymään korostuneen rationaalisena toimintana (Dwyer & Moore 2010, 84), jossa sen kentän toimijoita on vaikea ajatella tavallisina ihmisinä tavallisine ongelmineen ja iloineen.

5. TUTKIMUSASETELMA

5.1 Aineisto ja sen kerääminen

Tutkielmaa voi luonnehtia etnografisesti virittyneeksi haastattelututkimukseksi. Kuten edellisessä luvussa esitettiin, tutkimusmuotona etnografia perustuu yleensä pitkäaikaiseen fyysiseen läsnäoloon kentällä. Tältä osin tutkielmani eroaa perinteisestä etnografiasta. Katsoin järkeväksi olla soluttautumatta huumekauppaan liian läheisesti ja pitäydyin vain haastattelujen tekemisessä (yliopisto kun suosii tehokkuutta, eikä gradustakaan kuuluisi tehdä elämäntyötä). Suhteellisen lyhyen aineistonkeruujakson aikana en oppinut tuntemaan informanttejani syväluotaavan henkilökohtaisesti. Koko tutkimusaineisto kerättiin ajalla toukokuu-syyskuu 2019.

Kaikki alkoi, kun lähetin toukokuun alussa Torilaudan Turku-langalle avoimen haastattelukutsun, jossa kerroin tutkimusaikeistani ja tarpeistani saada sellaisia kontakteja, joilla on omakohtaista kokemusta laittomien päihdeaineiden myynnistä (Liite 1). Vastaanotto Torilaudalla yllätti minut aluksi positiivisesti. Muutaman päivän sisällä kolme kauppiasta otti minuun yhteyttä. Ensimmäisen haastattelun saimme tehtyä jo muutaman päivän kuluttua ensimmäisestä yhteydenotosta, mutta nämä kaksi muuta kauppiasta lopettivat pian viesteihini vastaamisen. Oli etsittävä lisää kontakteja. Päätin lähettää Torilaudan kauppiaille suoraan pikaviestiä *Wickrissä*. Pian toinenkin haastattelu oli tehty ja useampi kontakti luotu. Yhteensä viisi haastateltavaa löytyi Torilaudan kautta ja kaksi lumipallomenetelmällä haastateltavien tuttavaverkoston kautta. Kysyin aina tapaamisten lomassa muista mahdollisista haastateltavista ja tämä poiki hedelmänsä siis kahdesti.

Haastateltavia on yhteensä seitsemän, kuusi miestä ja yksi nainen. Tämän pienehkön haastatteluaineiston voidaan ajatella heijastelevan alan miesvoittoisuutta (ks. myös Sandberg & Pedersen 2009; Grundetjern & Sandberg 2012; Macit 2017). Haastateltavat olivat 20–40 vuoden ikäisiä. Osa haastateltavista teki kauppaa yhä aktiivisesti, osa mietti huumekaupan vähentämistä tai sen lopettamista kokonaan. Kaikilla haastateltavilla oli kokemusta useamman kuin yhden huumeaineen myynnistä. Haastateltavien myyntikokemus vaihteli yhdestä vuodesta 20 vuoteen.

Kaikki haastattelut toteutettiin kasvokkain tehtyinä teemahaastatteluna. Haastattelut nauhoitettiin ja sen jälkeen litteroitiin. Teemahaastattelu on menetelmä, jossa edetään tiettyjen teemojen varassa, mutta keskustelu on muilta osin vapaaluontoista (Hirsjärvi &

Hurme 2008, 48). Teemahaastattelussa käytetään avoimia kysymyksenasetteluja, jotka antavat enemmän liikkumavaraa ja tilaa haastateltavan omalle puheelle. Tekemäni haastattelut olivat melko joustavia ja vapaita keskustelutilanteita, joita tarvittaessa ohjasin tarkentavilla kysymyksilläni (Liite 2). Haastattelu on hyvä tutkimusmenetelmä saada tietoa aiheesta, josta tutkimustietoa on niukasti, ja joka on luonteeltaan sensitiivinen (Hirsjärvi & Hurme 2008, 35).

Haastattelut kestivät yhteensä 374 minuuttia ja litteroitua tekstiä syntyi yhteensä 96 sivua. Lyhin haastattelu kesti 29 minuuttia ja pisin 86 minuuttia. Pyrin aina litteroimaan haastattelut tapaamistilanteen jälkeen samana päivänä. Näin keskustelu oli vielä tuoreessa muistissa, eikä litterointityö jäänyt roikkumaan. Onnistuin noudattamaan tätä tiukahkoa metodia ensimmäisen viiden haastattelun kohdalla. Kaksi viimeistä haastattelua olivat kestoiltaan pidempiä ja näin ollen niiden litteroimisessakin meni useampi päivä. Litteroinnissa en katsonut tarpeelliseksi mennä äärimmäisiin pikkutarkkuuksiin. Käänsin puheen sanatarkasti ja sen lisäksi kirjasin ylös merkittävimpiä puheen vivahteita, kuten naurahduksia, huokauksia sekä pitkiä hiljaisuuden hetkiä. Joistain analyysiluvussa käytetyistä sitaateista olen poistanut täytesanoja lukemisen helpottamiseksi. Haastateltavien alkuperäinen puhetapa on kuitenkin säilytetty.

Jotkut haastateltavat olivat haastattelutilanteessa puheliaampia kuin toiset. Joissain tilanteissa taas olin itse vireämpi kuin toisissa. Huomasin harjaantuvani aineistonkeruun prosessin edetessä ja pääsemään viimeisessä kolmessa haastattelussa kiireettömämpään tilaan haastateltavan kanssa. Tämä vaikutti osaltaan sekä haastattelujen pituuksiin, niiden onnistumiseen, sekä siihen, että pystyin olemaan tilanteessa tarkkaavaisempi ja kirjoittamaan haastattelujen yhteydessä ”kenttämuistiinpanoja”.

Tutkimuksen edetessä minulle kävi selväksi, että rikolliseksi luokitellun toiminnan tutkiminen on varsin haastavaa ja työlästä. Osa haastateltavista suhtautui haastattelupyyntöni aluksi hyvin varovaisesti. Usein tuntui myös siltä, että mahdolliset haastateltavat lipsuivat yhä kauemmaksi, mikäli sovittua tapaamista ei saatukaan tehtyä pian, tai jos tapaamista siirrettiin seuraavalle viikolle. Kerran esimerkiksi istuin jokirannassa noin puolisen tuntia, kunnes sain kontaktiltani viestin, että hän on lähtenyt juhlimaan vastatapahtunutta kihlaustaan, ja että haastattelu olisi nyt pakko perua.

Haastateltavien haalinta olikin jatkuvaa oikean reitin etsimistä, oikeista vivuista vetämisestä, ja sen miettimistä, kuinka haastateltavia tulisi lähestyä kuulostaakseen mahdollisimman vakuuttavalta ja asialliselta, muttei kuitenkaan liian tunkeilevalta, tai kuumottelevalta. En voinut muuta kuin olla oma itseni ja toivoa sen tuottavan tuloksia. Luottamuksen rakentaminen henkilöiden kanssa, jotka lähtökohtaisesti suhtautuvat erityisellä varovaisuudella heidän elämästään kiinnostuneisiin henkilöihin on vaativa tehtävä. Kun luottamus syntyi, haastateltavilla oli kova halu saada oma äänensä ja kertomuksensa kuuluviin. Rupesinkin heti pohtimaan, mikä heidän motiivinsa on, kun he uskalsivat näinkin rehellisesti kertoa tarinansa minulle ja tuoda esille asioita heidän laittomasta työstään. Huumekauppiaiden haastatteluilla voi olla terapeutista arvoa Sandberg (2012, 183). Haastattelu on tilanne, jossa omia työhuolia voidaan purkaa työn ulkopuoliselle henkilölle. Eräs informanteistani puhui tästä hyvin:

”Ei ihmiset puhu kenellekään näist asioista, Ei kellään oo ketään semmosta, kelle kertois, tai kuka kuuntelis, tai kuka tekis mitään juttuu, et just kun joku tekee opinnäytetyön siitä. Et sä muuten huvikseen vaan kerro tälläsii, sun stoorii, miten tää homma on alkanut, mitä sä teet, mitä kaikkee sun työhön liittyy [...] aluksi sitä vähän mielti (naurahtaa), et entä jos se on poliisi, kuka sielt tulee...”

Mietin aluksi useampaan kertaan, kuinka kertoisin tutkimukseni aiheesta omalle lähipiirilleni. Joillekin tuttavilleni katsoin viisaimmaksi olla kertomatta tutkimuksestani ollenkaan: yksinkertaisesti jännitin niin paljon heidän reaktioitaan. Välillä tosin aivan turhaan. Reaktiot ovat olleet kirjavia. Jotkut ovat suhtautuneet aiheeseen suurella kiinnostuksella ja osoittaneet minulle kunnioitusta, jopa arvostusta. Jotkut taas ovat suorastaan säikähtäneet tutkimusaiheeni ja jopa heittäneet asian pelkäksi vitsiksi (”siellä sitä veljeillään huumekauppiaiden kanssa ja tehdään nappikauppaa”). Nämä asiat omalla tavallaan implikoivat sitä, kuinka vaikea, ristiriitainen, kielletty ja pelottava aihe huumeaineet vielä on 2000-luvun maailmassa. Vaikeista asioista on kuitenkin pystyttävä keskustelemaan rakentavassa ja muita kuuntelevassa hengessä ja kaikkia marginaaliryhmiä on tutkittava. Enkä itse halua kaihtaa yhteiskunnassa uhkaavaksi koettuja aiheita vain niiden kielteisyyden vuoksi.

5.2 Otteita tutkimuspäiväkirjastani

Omien havaintojen ja muistiinpanojen kirjoittaminen on keskeinen osa etnografiaa (Hirsjärvi & Hurme 2008). Tutkimuspäiväkirja toimii tämän tutkielman yhtenä lisäaineistona. Päiväkirjaotteita on tuotu tutkielmaan antamaan parempaa käsitystä haastattelutilanteista ja omasta positioistani niissä. Kirjasin yleensä haastattelua ennen ja

sen jälkeen ylös mietteitäni, tuntemuksiani ja ajatuksiani, jotka myöhemmin kokosin yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi. Viimeisestä haastattelusta kirjoitin päiväkirjaani näin:

On syyskuun 19. päivä 2019. Syksyinen keli on viileän tuulinen, mutta silti aurinkoinen. Kello lähestyy puoli kuutta illalla. Olemme sopineet haastateltavan kanssa tapaavamme Martin kaasukellon edessä 17:30. Näyttäisin saapuvani paikalle aikataulun mukaisesti. Kurvaan pyörälläni kohti kaasukelloa ja huomaan sen edessä kaksi hahmoa. Toinen heistä istuu tukevasti penkin kaiteella, toinen seisoo hänen vieressään. Molemmat polttavat tupakkaa ja vilkuilevat minua kohti. Voisiko toinen näistä henkilöistä olla haastateltavani? Parkkeeraan pyörän muutamien metrien päähän ja lähestyn heitä varovasti: ”Oletteko te sieltä Wickeristä?”. Penkin kaiteella istuva, kokopitkiin Adidaksiin sonnustautunut nuorimies vastaa: ”Joo, sieltä. Sori, ei kai haittaa, mä otin kaverin mukaan pitämään selustaa. Hämmennyksen vallassa kerron tämän järjestelyn sopivan minulle enemmän kuin hyvin ja asettaudun heidän seuraansa.

Avattu oluttölkki seisoo haastateltavan jalkojen välissä penkillä. Minä puolestaan kaivan esiin termoksen ja kaadan kuppiini kahvia. Selustanpitäjä seisoo edelleen penkin vieressä rauhallisen oloisena ja tarkkailee tilannetta taka-alalta. Haastateltava kysyy minulta omasta suhteestani huumeisiin. Kerron Torilaudan, eli Tor-verkossa toimivan huumeidenmyyntikanavan olleen minulle entuudestaan tuttu ja huumeiden kiehtoneen minua ilmiönä aina. Saan hyväksyviä katseita ja hymähdyksiä. Nuoret miehet jatkavat tiedustelemalla minulta aiemmin tekemistäni haastatteluista. Heitä näyttäisi kovasti kiinnostavan muut tapaamani huumekauppiat. Kuvailen edellisten tapaamisten kulkuja ja heidän muutamia tyyppiesimerkkejä lennosta.

Hetken rupateltuamme alan selittää auki tutkimuksen peruskäytäntöjä ja ojennan heille luettavaksi vaihtelutoumuksen. Adidaksiin pukeutunut nuorimies ottaa sen vastaan ja letkauttaa leikkisän ironisesti: ”Melkeen pitäis olla joku äänenmuuntaja, mut kyl se näinkin menee, ei tuu sentään filmille mitään dokumenttia”. Kerron nauhoittavani kaikki keskustelut, jotta voin myöhemmin palata niihin tietokoneen äärellä. Lisäksi selvennän poistavani kaikki äänitiedostot lopulta työn valmistuttua, etteivät ne jää ”turhaan mihinkään pyörimään”. Esittämäni tutkimuseettiset sananparret saavat lyhyen ja ytimekkään vastauksen: ”totta kai”.

Kaikki keskustelut käytiin julkisissa paikoissa. Ensimmäiset kolme haastattelua tehtiin Turun jokirannan penkeillä. Jokiranta tuntuivat luontevalta ja riittävän julkiselta, mutta silti tarpeeksi yksityiseltä paikalta keskustella. Neljännen haastateltavan kanssa tapasimme baarissa. Se oli haastateltavan itse ehdottama paikka. Baari osoittautui melko haastavaksi haastatteluympäristöksi:

Istumme terassilla. Haastateltavalla on useampi tuttava mukana. Musiikki pauhaa ja keskustelutilanteet etenevät ja vaihtuvat nopeaan tahtiin. Haastateltava liikkuu baaritiskin ja terassin väliä tiuhaan ja pysähtyy aina matkan varrella sosialisoimaan ystäviensä kanssa. Esittämäni haastattelukysymykset tuntuvat kovin merkityksettömiltä kaiken muun korkealentoisen keskustelun yhteydessä. Tuttavien osallisuus haastattelussa nostaa esiin myös tutkimuseettisiä kysymyksiä: yksi hänen kavereista kertookin, ettei halua äänitallennetta käytettävän ainakaan hänen osaltaan.

Neljäs haastattelu oli haastava mutta myös opettavainen. Pääsin nimittäin tutustumaan haastateltavan tuttuihin ja yksi heistä vinkkasikin minulle viidennen haastateltavan kontaktitiedot. Samalla tulin ymmärtäneeksi, että rauhaista ja mieluiten kahdenkeskinen keskustelu tuottaa parhaan ja halutun tuloksen. Teimmekin viidennen haastattelun rauhallisen lounaan yhteydessä. Viidennen haastattelun innoittamana ehdotin myös kuudennelle haastateltavalle lounastreffejä:

Odotan haastateltavan saapumista Kauppahallin edustalla. Olemme sopineet tekemämme haastattelun jossain sen ravintolassa. Tarkkailen ohikulkevia ihmisiä ja etsin heistä huumekauppiaan tyyppimerkkejä. Tunnelma sisälläni on hieman jännittynyt. Onneksi saavuinkin kuitenkin tapaamispaikalle ajoissa, oli aikaa kartoittaa aluetta. Kävin matkalla ravintola Koulussa vessassa, ja ymmärsin tämän ravintolan soveltuvan paremmin haastattelun tekemiseen. Siellä oli hiljaista ja sopivan himmeä valaistus. Päätän, että ehdotan haastateltavalle tätä ravintolaa.

Ei mene aikaakaan, kun hän saapuu paikalle. Havaintokenttäni oikealta puolelta ilmestyy tummaan huppariin sonnustautunut mies, noin neljissäkymmenissä. Kätelemme ja alamme jutella. Hän kertoo tunnistaneensa minut paikalta heti. Olinhan jakanut omat tunnistetietoni, vihreän takin ja valkoiset kengät vasta hetki sitten Wickrissä. Hän kertoo olleensa kahdeksan vuotta erossa alkoholista, mutta polttavansa pilveä lähes päivittäin. ”Jos mä tästä lähtisin pikku kävelyille, niin mä saisin kolmentoista euron grammahintaan”, hän selittää minulle.

Hän jatkaa kertomalla minulle kannabiksen pöyristyttävästä grammahinnasta. ”Than sairasta, mitä täällä Turussa pyydetään, jotain 20 euroo. Phyh! Mitä helvettiä!”, hän tuhahtaa, kun kävelemme kohti ravintolaa. Astumme sisään ja liikumme tiskille. Tilaan meille molemmille kokista. Tiskillä murramme lisää jäätä ja vitsailemme kesän viimeisistä päivistä. Päätämme siirtyä ravintolan ulkoterassille nauttimaan niistä. Istumme pöytään ja ojentan vaitiolositoumuksen. Hän tarkkailee A4:sta keskittyneesti. Innostuksen vallassa alan selittää auki paperin sisältöä. Hän pysäyttää selostukseni ja kertoo

rauhallisesti ymmärtävänsä paperin sisällön. Painan puhelimesta nauhoituksen päälle.

Artikkelissaan *Speaking With Ethnographers* (2012) Sandberg on haastatellut huumekauppiaisiin perehtyneitä etnografeja ja valottanut heidän omia näkemyksiään tutkimustyöstään ja sen asettamista haasteista. Kenttätilanteet voivat olla yllättäviä, ja tutkimushaastateltavien yhteys esimerkiksi oheisrikollisuuteen tai väkivaltaiseen toimintaan voi herättää voimakkaitakin tunnereaktioita, jotka voivat ohjata kokeneemmankin tutkijan vetäytymään ennakoasenteidensa kovaan kuoreen. Tämä vaikeuttaa tilanteen neutraalia ja tuomitsematonta tulkintaa. Jos tutkija varautuu yllättäviin kenttätilanteisiin ja käyttää harkintakykyä ennen haastattelutilanteisiin ryhtymistä, on todennäköisempää, että tutkimus onnistuu lain ja tutkimuseettisten sääntöjen rajoissa (Sandberg 2012, 193). Seuraava päiväkirjaote havainnollistaa tätä asetelmaa ja kuvastaa niitä omia reaktioitani, joita minulla heräsi kohdatessani neljännen tutkimushaastateltavan:

Tapasimme haastateltavan kanssa keskustan Kop-kolmion edessä. Siitä suuntasimme Aurasillan kupeeseen tekemään haastattelun. Heti alkuun hän aloitti eilisillan tapahtumien kuvailemisen. He olivat kaverin kanssa yrittäneet "sekopäissään" ryöstää taksikuskia takapenkiltä käsin. Taksikuski kuitenkin ruiskutti pippurisumutetta silmiin ja ryöstö jäi vain ryöstönyritykseksi. Kädet ja hupparin resorit ovat vielä sumutteen värjäämät. Tapahtuman seurauksena poliisi tuli yleisavaimella sisään, teki kotietsinnän ja takavarikoi huumeaineiden käytönvälineitä: "putsipaperit", eli paperit, johon amfetamiini kääritään, ja "klikkikupit", joihin amfetamiini sekoitetaan piikitysvalmiiksi. "Ne pöllis mun 78 euron vitun niketkin", hän lisää turhautuneena ja käy betoninreunukselle istumaan. Yö vietettiin putkassa poliisin kuulusteltavana. "Ne päästi mut vast yheksän, kymmenen aikoihin menemään. Joutusin nukkuu keltasel patjal. Mua alko vituttaa", hän jatkaa.

Tupakkaa palaa ja älypuhelimeen satelee viestejä. Utelen varovaisesti viestien sisällöstä. Hän kertoo vastailevansa asiakkailleen Wickerissä. Hän kertoo, että ennen Turun huumekaupan alueet jaettiin "hoodeihin", mutta nykyisin niitä kontrolloivat "klikit". "Ne tulee amerikkalaisesta sanast", hän selittää. Hän itse kertoo kuuluvansa paikalliseen klikkiin, joka pyörittää huumekauppaa tietyllä Turun seudun lähialueella. Kauppa-alueet ovat jaettu klikkikohdittain ja aluejaot ovat melko tarkkoja. Niistä halutaan pitää kiinni turhien yhteenottojen välttämiseksi. "Oishan se nyt ihan holtitonta, jos ammuttais jengiä puistoalueel", hän sanoo.

Puolen tunnin haastattelun jälkeen haastateltava kertoo skarppiuskiintiön tulleen täyteen ja päätämme lopettaa haastattelun. Ehdotan, että saattaisin

häntä vielä hetkisen matkaa. Hän vastaa myönteisesti ja jatkamme haastattelua kävellen. Matkalla hän kertoo menevänsä ostamaan Subutexia ja laittavansa sitä myöhemmin Torilaudalle myyntiin: ”Subust tulee sellanen väsähtänyt olo ja mukava euforia”, hän kuvailee minulle päihteen vaikutuksia. ”Todella hienoo, et sait tehty pari kyssäriä. Mä oon vähä ujo tämmösis tilanteis”, hän sanoo vielä, ennen kuin tiemme erkautuvat.

5.3 Aineiston lukutavasta ja tutkimusetiikasta

Tutustuin haastatteluaineistoon ensiksi lukemalla sitä huolellisesti läpi, rajaamalla sitä ja järjestämällä sitä erinäisiin teemoihin. Teemat hahmottuivat aineistonkeruuprosessin aikana. Aineistoa järjestäessä peilasin sitä aiemmassa huumekaupan etnografiassa käsiteltyihin teemoihin (ks. Adler & Adler 1980; Zaitch 2005; Perälä 2011; Macit 2017). Pääteemoiksi muodostuivat 1) alalle tuleminen 2) työn organisointi ja asiakasryhmät 3) kauppiaiden kokemukset netistä, sekä 4) työn sisältö ja merkitykset. Aineistoa on luettu ja järjestetty temaattisen sisällönanalyysin keinoin (ks. Nikander & Hyvärinen 2010).

Analyysia ohjaa sosiaalisen konstruktionismin käsitys todellisuuden rakentumisesta kielellisesti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Esittämäni väittämät eivät näin ole absoluuttisia totuuksia huumekaupasta ja huumekauppiaan työstä, vaan ne ovat pikemminkin näytteitä siitä, miten eräät huumekauppiaaksi identifioituvat henkilöt jäsentävät omia kokemuksiaan huumauskauppiaana ja minkälaisia merkityksiä he omalle toiminnalleen antavat. Suorittamani haastattelut ja tekemäni havainnot ovat jo itsessään kommunikaation kautta syntyvää todellisuutta. Näin ollen työni tuottaa omalta osaltaan todellisuutta siitä, minkälaista on toimia huumekauppiaana 2020-luvun Suomessa.

Oikeanlaisesta tutkimusetiikasta huolehtiminen nousee erityiseen painoarvoon varsinkin silloin, kun tutkimuskohde on arkaluontoinen (Ranta & Kuula-Nummi 2017, 357). Siitä huolehtiminen korostuu entisestään, kun tutkitaan rikollista toimintaa. Arkaluontoisiksi katsottuihin tietoihin, kuten ikään ja muuhun ammattiin viitataan vain suurpiirteisellä tasolla ja jotkut tiedot, kuten esimerkiksi tiedon haastateltavien koulutustaustasta olen jättänyt tekstistäni kokonaan pois. Tunnistamisen vaarantavia tietoja on jätettävä tutkielman ulkopuolelle tai yleistettävä tutkittavien täyden anonymiteetin takaamiseksi (Perälä 2011, 41). Tämänkaltaisessa tutkimuksessa anonymiteetin takaaminen informanteille on erityisen tärkeää, sillä tunnistaminen voi äärimmillään johtaa rikosoikeudellisiin sanktioihin tai muihin haittoihin. Kvale on luonnehtinut etnografista

haastattelututkimusta ”moraaliseksi yritykseksi” (2007, 109). Tämä kuvaa osuvasti työskentelyäni aineiston kanssa. Sen tulkitseminen on ollut jatkuvaa tasapainottelua sen kanssa, miten haastateltavistani tulisi kirjoittaa, mitä sisällyttää ja mitä jättää pois, ja minkälaisen tiedon esittäminen voisi mahdollisesti vaarantaa heitä.

Lopuksi on tärkeä mainita, että litterointitiedostot ovat olleet vain minun henkilökohtaisessa käytössä ja olen säilyttänyt niitä omalla tietokoneellani, johon kirjautuminen vaatii erillisen salasanan. Litterointityön jälkeen poistin kaikki haastattelujen äänitiedostot puhelimestani.

5.4 Tutkimushaastateltavien esittely

Haastateltaviin viitataan pseudonyymeillä. Heidän salanimet jäljittelevät Torilaudalla käytettyjä Wickr –pikaviestitunnuksia sekä niiden tyylejä, mutta eivät kauppiaiden henkilökohtaisia myyntitunnuksia. Keksittyjen nimimerkkien käyttö tuntui luontevalta ratkaisulta, sillä ensimmäinen kosketukseni haastateltaviin oli juuri heidän Wickr –tunnuksesta. ”Aliaksien” sekä erilaisten peitenimien käyttö huumekaupassa on melko yleistä, sillä omaa nimeä ei haluta yhdistää laittomaan myyntityöhön (Zaitch 2005, 17). Olen pyrkinyt jäljittelemään Torilaudalla käytettyjä Wickr –tunnuksia kekseliäästi, kuitenkin viittaamatta haastateltujen kauppiaiden oikeisiin tunnuksiin tai edes antamatta minkäänlaista vihiä niistä.

5.4.1 Mdmazing1

Mdmazing1 saapui jokirantaan huppu ja aurinkolasit päässä, mutta uskaltautui hellittämään ulkoasuun jo hetken jäänmurtamisen jälkeen. Hänen pääasialliset myyntituotteensa ovat MDMA sekä amfetamiini. Mdmazing1 paljastui rauhalliseksi, sanojaan tarkkaan harkitsevaksi nuoreksi mieheksi vajaissa kolmissakymmenissä. Myyntityöstä hänellä oli kokemusta noin neljän vuoden ajalta. Hän teki myyntityötä pääosin arkipäivisin. Viikonloppuisin hän teki muuta musiikkialan työtä.

Mdmazing1 kertoo olleensa myyntityössä aina huolellinen ja varovainen. Turhia riskejä vältettiin ja kaupat tehtiin aina hänen määräämässään paikassa. Omasta kaupanteosta hän kertoi ainoastaan yhdelle kaupan ulkopuoliselle ystävälle – kaikki muut lähipiiriläiset hän piti siitä täysin ulkona. Varovaisuus ja huolellisuus ovatkin niitä syitä, miksei Mdmazing1 jäänyt koskaan viranomaisille kiinni. Hän kertoo tienanneensa huumekaupalla useita tuhansia euroja. Kaikki rahat kuitenkin menivät ”yhtä nopeasti kuin tulivatkin”.

Mdmazing1 kertoi lopettaneen huumekaupan tekemisen noin kolme vuotta sitten. Lopettamisen syynä oli vakava fyysinen loukkaantuminen muussa arkielämässä. Puolitoista vuotta meni täysin toipilaana, eikä kaupanteko tullut silloin kysymykseenkään. Palauduttuaan tapaturmasta hän siirtyi takaisin laillisen työnsä pariin. Nyt kun hän on palannut lailliseen palkkatyöhön, jossa hän maksaa veroja ja kerryttää eläkettä, ei hän enää ajattele jatkavansa huumekauppaa. Hän muistelee sitä kuitenkin arvokkaana elämänjaksona, joka lisäsi hänen ymmärrystään erilaisuudesta sekä avasi hänen maailmankuvaansa. Vaikka kaupanteko on jäänyt taakse, hän kertoo tilaavansa yhä pieniä määriä MDMA:ta sekä uutta lempiainettaan LSD:tä Tor-verkosta satunnaiseen omaan käyttöön.

5.4.2 Greenvitamin

Jokirantaan saapuva Greenvitamin oli erittäin puheliaalla tuulella. Hän sauhutteli tupakkaa ja siemaili olutta tasaiseen tahtiin haastattelun edetessä. Hän on nainen reiluissa kaksissakymmenissä, joka kauppaa yhä aktiivisesti ADHD-lääkkeitään Torilaudalla. Greenvitaminin myyntituotteisiin kuuluvat ADHD-lääkkeet ovat Concerta ja Medikinet. Ne ovat ADHD:n hoitoon melko yleisesti määrättäviä lääkkeitä, jotka sisältävät metyylyfenidaattia. Metyylifenidaatti on kemialliselta rakenteeltaan amfetamiinin kaltainen, ja vaikutuksiltaan myös melko samanlainen. Greenvitamin ei koe, että lääkitys auttaisi hänen tarkkaavaisuushäiriöönsä, ja siksi kertoo sen sijaan hillitsevänsä yliaktiivisuuttaan kannabiksen avulla. Hän hakee reseptillään keskivertomäärää suuremman määrän lääkettä apteekista joka kuukausi, ja kauppaa lääkkeitä noin 10–20 euron kappalehintaan.

Greenvitamin kertoo tienäävänsä myyntityöllään noin 500-600 euroa kuukaudessa. Lääkkeiden myyminen on Greenvitaminille ensisijainen työ ja tulonlähde. Hän on kuitenkin työskennellyt useissa laillisissa osa-aikatoissa elämänsä varrella. ”Mul ei oo mitään maksettu koskaan kotoolta, nii ollu sellanen tarve tehdä töitä ja ite pärjätä”, hän kertoo. Hänellä on aiempaa kokemusta myös kannabiskukinnon kauppaamisesta.

5.4.3 Qmotusvapaat

Qmotusvapaat on noin kaksikymppinen nuorimies, joka kauppaa pääasiassa amfetamiinia sekä lääkevalmiste Subutexia, mutta myös muita laittomia päihteitä. Myyntityö on Qmotusvapaan pääasiallinen työ ja tulonlähde ja hän kertoo nostavansa myös Kelan toimeentulotukea. Kaupanteon epäsäännölliset tienestit vaihtelevat muutamista sadoista euroista tuhanteen euroon kuukaudessa. Suuri osa kaupalla

ansaituista rahoista kuluu oman buprenorfiinin eli Subutexin käytön rahoittamiseen. Yhden illan aikana Qmotusvapaat kauppa tyypillisesti kymmenen grammaa amfetamiinia. Leikkaamaton ja jatkamaton amfetamiini hankitaan yleensä ”piuhalle” eli velaksi ja se jatketaan esimerkiksi MSM-jauheella. Sen jälkeen se kaupataan Torilaudan kautta yksittäisille ostajille eteenpäin.

5.4.4 Puskatohtori

Puskatohtori, noin kolmekymppinen mies, on kannabiksen kotikasvattaja ja myyjä. Hän kauppa satunnaisesti muitakin huumausaineita, kuten amfetamiinia ja kokaiinia, mutta kertoo nykyisin keskittyvänsä pääasiassa kannabiskauppaan. ”Mä opin kuuntelee Bob Marleyta jo äidin vatsassa”, hän letkauttaa leikkisästi. ”Hamppu” on jo pitkään ollut yksi Puskatohtorin elämän kulmakivistä. Hän myy itse kasvattamaansa kannabiskukintoa ja valmistaa kannabiksesta (ja sen eri osista, kuten kannabislehdistä ja -oksista) myös erilaisia hyöty- ja käyttötuotteita, kuten ihorasvaa ja hamppuöljyä myytäväksi. Puskatohtori painottaa tekevänsä kannabiskauppa ensisijaisesti intohimosta kannabikseen. Myyntityöstä hänellä on yli viiden vuoden kokemus.

5.4.5 Viihdevelho

Viihdevelho kauppa pääasiassa psykedeelisiä, kuten LSD:tä ja MDMA:ta. Hän on mies kolmissakymmenissä ja hän tekee huumekaupan ohella myös muuta laillista osa-aikatyötä. Viihdevelho näkee myyntityönsä taustalla emansipatorisen ulottuvuuden. ”Mun mielestä Suomen laki on auttamattomasti jäljessä moraalisisessa kehityksessä, mitä tulee päihteisiin. Henkilökohtainen vapaus päättää omasta kehosta on mun mielestä paljon korkeammalla, jos siihen ei liity muiden ihmisten vahingoittamista tai hyväksikäyttöä”, hän kertoo. Hän kertoo minulle myös käsityksensä mukaisesta psykedeelien lääkinällisestä ja terapeutisesta potentiaalista. Omat psykedeelikokeilut ovatkin olleet hänelle käännteentekeviä, omaa ajattelua muuttavia kokemuksia, joilla on ollut merkitystä myös huumekauppiaksi tulemisessa.

5.4.6 MrKola

MrKola on mies noin neljissäkymmenissä. Hänellä on yli 20 vuoden kokemus lähes kaikkien yleisimpien huumausaineiden myynnistä, kuten kannabiskukinnon, hasiksen, ekstaasin, kokaiinin, amfetamiinin, sekä heroiinin myynnistä. MrKolan voidaan ajatella työskennelleen huumekaupan ylätasolla. Hänen työnsä ei sisältänyt pienempien erien myymistä yksittäisille käyttäjille, vaan kauppa tehtiin suuremmista määristä kerralla. Kauppamäärät liikkuvat 100 gramman ja useampien kilojen välillä. MrKola kertoo

huumekauppiaan työstä menneenä aikana. Viime vuodet ovat menneet ”rauhallisimmin meiningein” ja hän on viihtynyt uudessa laillisessa työssään.

5.4.7 Kyläkauppias

Kyläkauppias, mies reiluissa kaksissakymmenissä, on täysipäiväinen kannabiksen kotikasvattaja sekä myyjä. Hän kasvattaa kannabista pääasiallisesti myyntitarkoitukseen, mutta käyttää tuotetta myös itse. Oma käyttö on kuitenkin vähentynyt, kun myyntityöstä on tullut ammattimaisempaa. Hän kasvattaa kannabistaan kahdessa eri paikassa: kotonaan vuokratuomiossa sekä vuokratuussa kasvatustalossa. Hänellä on päävastuu kasvatustyöstä ja osan myyntityöstä hän delegoi ydinporukalleen. Hän hyödyntää myynninväylinä omia kolmen vuoden aikana kehittyneitä myyntiverkostojaan sekä myyntifoorumi Torilautaa. Kannabiksen kasvatus- ja myyntityön ohella hän tekee myös muuta nettiasiakaspalvelutyötä.

Kyläkauppias arvioi sijoittaneensa kasvatusvälineistöönsä noin kahdeksan tuhatta euroa. Sijoitus on kuitenkin maksanut itsensä takaisin. Hän kertoo tienäänsä ”enemmän kuin perusduunari”. Epäsäännöllisiä tuloja on kuitenkin paljon ja siksi tarkkaa arvioita niistä ei ole. Hän tulee toimeen varsin hyvin ja säästöjäkin on kertynyt. Niitä säilytetään ulkomaalaisella nettipankkitilillä.

6. HUUMEKAUPPA TYÖNÄ

6.1 ”Raha sinne enimmäkseen vei”

Aineiston pohjalta voidaan hahmottaa useampia toistensa kanssa limittyviä reittejä huumekauppiaaksi. Yhden kauppiiaan kertomuksessa voi olla piirteitä useammasta alalle johtavasta reitistä. Yksi mahdollinen polku alalle on valita huumekaupan tekeminen taloudellisten vaikeuksien edessä. Toisaalta kauppaan voidaan ryhtyä pelkästään lisätienestien toivossa. Alaan koulutus voidaan joko saada kokeneempien kauppiaiden opetuksella, tai sitten alalle voidaan opetella itsenäisesti internetin välityksellä. Taloudellinen välttämättömyys sekä lisätienestien hankkiminen ovat motiiveja tai syitä kaupanteon tekemiselle, kun taas itseopiskelu ja toisaalta kokeneemman suojissa oppiminen ovat tapoja alalle tulemiseen. Kaikki haastateltavat kertoivat taloudellisten hyötyjen tavoittelun olevan merkittävin syy alalle tulemiseen sekä huumekaupan tekemiseen (”Raha sinne enimmäkseen vei”). Seuraavassa käsittelen näitä alalle tulemisen tapoja sekä työn tekemisen motiiveja tarkemmin.

Greenvitamin sai ensikosketuksensa kaupantekoon ”pilviporukoihin” tutustumisen kautta. Ryhmä koostui skeittareista ja muista vanhemmista miespuolisista kavereista, jotka myivät ja käyttivät kannabista. Heiltä Greenvitamin oppi ensi kerran kaupanteon peruslogiikkaa: ”mitä enemmän osti, sitä enemmän sai alennustakin”, hän selittää. Nuoruusajan pilvikauppa oli kuitenkin melko pienimuotoista ja pilveä myytiin lähinnä oman käytön rahoittamiseksi. Myöhemmin, kun Greenvitamin tutustui Tor-verkkoon ja sen myyntikanaviin, hän tuli huomanneeksi ADHD-lääkkeiden melko suuren kysynnän siellä. Työttömyyden ja rahapulnan edessä, hän päätti hyötyä omista tarpeettomiksi jääneistä lääkkeistä rahallisesti kauppaamalla ne Torilaudalla:

”Kun mulle oli jäänyt vanha resepti [ADHD-lääkkeitä], niin mä aloin laskemaan pikku hiljaa: ”aa, ton ja ton verran on kapseli” [Torilaudalla]. Sit mä mietin, kuin mont purkkii mä saan kuukaudessa, paljon se sit tekis minimillä ja pystyisinksmä jotenkin uppaa ne voitot. Sit mä vaan päätin, et, vittu. Mul on ihan hirvee rahapula, ja mä oikeesti tarviin tätä, mult lähtee kämppä alta ja kaikkee, sit mä päätin et, tää on pieni paha, tää on ainaki apteekkikamaa, et en mä ainakaan tapa ketää, ja se on kuitenkin niiden [ostajien] omal vastuulla. Ei se tyhmä oo joka myy, vaan se joka ostaa (naurahtaa).”

Greenvitamin oikeuttaa myyntityönsä aloittamista sillä, että vaikka itse huumekauppa olisi laitonta, itse myyty tuote ei ole laittomasti valmistettu, vaan laillisesti apteekista hankittu tuote. Se on osaperuste sille, miksi aloittaminen oli hänen mielestään moraalisesti oikein. Huumekauppiaan uran valitsemista selitetään yhteydessä johonkin muuhun yksittäiseen suureen elämänmuutokseen, tai useampaan pieneen vastoinkäymiseen, joiden valossa oma valinta myydä huumeita näyttäytyy välttämättömänä pahana, tai että omat valinnan mahdollisuudet muihin rahanhankintakeinoihin ovat rajatut. Taloudellisesti vaikeassa tilanteessa huumekaupan aloittaminen voi näyttäytyä jopa ainoana varteenotettavana keinona oman talouden kohentamiseen tai ylipäättään elannon hankkimiseen. Tämän lisäksi kaupankäynnillä turvataan myös oma käyttö ja sillä voidaan kohentaa omaa sosiaalista statusta ryhmässä.

Mä törmäsin sellaseen tyyppiin, tutun tuttuun, joka oli maahantuojaja. Semmonen kaverin kaveri, jolla oli isompia määriä, muun muassa MDMA:ta. Mul oli siinä just sen verran huono tilanne, et mä opiskelin, enkä mä saanut enää mitään tukia, ja, mä en sit saanu tarpeeks työvuorojakaan, ja sillonkin tykkäsin käyttää psykedeelejä, ja tiesin kans paljon kavereita, jotka tykkäs käyttää. Aattelin niiku, että tässä on helppoo rahaa. –Viihdevelho

Viihdevelhon kuvauksessa toistuu tämä samankaltainen ajatus oikeuttaa huumekaupan aloittaminen kuin Greenvitaminilla. Opintotuki oli loppu, eikä laillinen osa-aikatyökään tarjonnut riittävästi työvuoroja. Näiden tekijöiden lisäksi omaa valintaa ryhtyä huumekauppiaksi pohjusti aiempi kokemus psykedeelien käytöstä ja jonkinasteinen linkittyminen niiden käyttökulttuuriin. Alalle siirtyminen on näyttäytynyt hänelle mahdollisena, koska hän on pystynyt kuvittelemaan tulevaisuuden asiakasryhmän omasta kaveripiiristään. Tämän valossa voidaan ajatella, että sosiaalinen ympäristö ohjaa omaa valintaa ryhtyä huumekauppiaksi, tai ainakin tekee valinnan mahdolliseksi. ”Mä törmäsin sellaiseen tyyppiin” ei viittaa kehenkään satunnaiseen kadunkulkijaan, vaan henkilöön omassa sosiaalisessa piirissä. Tämä edellinen lausahdus ilmentää myös sitä, että huumekaupan henkilöistä ja omista kontakteista ei haluta puhua tarkemmin.

Sen lisäksi, että huumekauppaan lähdetään vaikeassa tilanteessa taloudellisesta välttämättömyydestä, siihen voidaan lähteä myös halusta saada lisätienestiä ylimääräisten tarpeiden kattamiseksi. Myynnillä voidaan nostaa elintaso. Sen koetaan antavan enemmän mahdollisuuksia kuin pelkästään perustoimeentulon

varassa eläen (ks. myös Macit 2017). Kuten Viihdevelho sanoo, huumekaupan lisäansiot ovat mahdollistaneet ”kivojen asioiden hankkimisen himaan”.

Yksi reitti huumekauppiaaksi on kasvaa työn tekemiseen nuoresta pitäen saamalla siihen koulutus joltain kokeneemmalta tekijältä. Sutherlandin (1937) klassista differentiaalisesta assosiaation teoriasta soveltaen, huumekauppiaaksi opitaan toisilta huumekauppiailta lähiympäristön malliesimerkkien avulla. Kyse on eräänlaisesta työssäoppimisesta. Työnantaja löytyy usein omasta sosiaalisesta lähipiiristä.

”Se oli semmonen vanhanliiton mies. Se on ollut haudassa jo aika kauan. Se otti mut niin sanotusti siipiensä alle.” –Mrkola

”Mä aloin 15-vuotiaana polttaa bändikavereiden kans pilveä. Sit vuonna 2017 kun sain oman kämpän, mut otti siiven alle pari vanhan liiton jäsentä. Ekaks mulle annettiin kymppi pirii, sit kun me saatiin sitä menemään, meille tuli amfetamiinitahnaa tilalle.” –Qmotusvapaat

Alalle kasvaneet kauppiaat oppivat huumekauppiaan työn osana rikollista uraa lähiympäristönsä henkilöiltä, jotka edustavat heille aikuista käyttäytymisen mallia. He eivät opi sisäistämään valtavirran näkemystä huumekaupparikollisuudesta tuomittavana tekoja, vaan tavallisena uravaihtoehtoja.

”Siipien alle” viittaa siihen, että Qmotusvapaat ja MrKola on tuotu alalle opintopolkua pitkin oman tuutorinsa turvin. Näiden ”vanhanliiton miesten” tarkempi profiili pysyy kuitenkin salassa, mutta heidän voidaan ajatella olevan henkilöitä, jotka ovat saaneet oppinsa huumekauppaan jo ennen nettiäikää, ja lausahduksessa on myös vivahteita heidän linkittäytymisestäään järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Vanhanliiton jäsenet välittävät huumekaupan tietotaidon uusille tulokkaille ottamalla heidät sisään myyntiporukkaansa. Uusien tulokkaiden toimintaa ohjataan ja he työskentelevät ”vanhanliiton miehiin” nähden tavallaan näiden alaisuudessa.

MrKola sai alalle lisäperehdytyksen ulkomailla vuosien 2006 ja 2008 aikana. Siellä hän oppi muun muassa hasiksen valmistuksen, myynnin ja salakuljetuksen Suomeen.

”Siihen mä sit periaattees loppupeleis erikoistuisin et, mähän menin ulkomaille asumaan ja asuin siellä ja, kävin läpi kaikki nää et, miten tehdään, mist tunnistat hyvän ja huonon, kaikki tämmöset näi.” –MrKola

Yksi tapa, jota alan perustutkimuksen tehnyt Sutherland (1937) ei luonnollisesti vielä 1930-luvulla osannut ennustaa, on alan opiskeleminen itsenäisesti internetin välityksellä. Kyläkauppiaan kertomus valaisee tätä tapaa. Hänen kannabiksen kasvattaminen sai alkunsa loukkaantumisesta. Kun liikuntakyky rajoittui, eivät kahdeksan tuntiset sekä fyysisesti rasittavat työpäivät tulleet enää kysymykseen. Oli etsittävä muita keinoja ansaita elanto. Kaikki kannabiksen kotikasvatukseen liittyvä tieto oli saatavilla internetistä. Sieltä tilattiin myös kaikki kasvatukseen liittyvät välineet ja tarvikkeet: muun muassa hampunsiemenet, ravinteet, kasvatusvalot, kasvatusteltat, suodatinputket sekä vesiviljelyjärjestelmä. Tässäkin tapauksessa omat nuoruusajan käyttökokeilut loivat pohjan alalle siirtymiseen ja sitä selitetään yhteydessä yhteen suureen vastoinkäymiseen, tässä tapauksessa fyysiseen loukkaantumiseen.

*”Jos mä en ois silloin vammautunut, mä olisin vieläkin mun laillisessa työssä [työnimike poistettu] varmaan, enkä olis näis kuviois näin syvällä” –
Kyläkauppias*

Mielenkiintoista on, että siinä missä Kyläkauppias perustelee työn aloittamista loukkaantumisella, Mdmazing1 selittää sen lopettamista sillä (ks. luku 5.1.1).

Kauppiaat, jotka siirtyvät alalle omintakeisesti, eivät omaa samanlaista tietotaitoa huumekaupan tekemisestä eivätkä he ole samalla tavalla uppoutuneita huumeiden myynnin maailmaan kuin alan koulutuksen saaneet. Heillä ei ole huumekaupan kentällä perinteisesti arvostettua katupääomaa (ks. Sandberg 2011), joka pitää sisällään huumekaupan tietotaitojen lisäksi taipumuksen väkivaltaiseen puheeseen ja käyttäytymiseen. He eivät sovitaudu kovinkaan hyvin perinteisen käsityksen mukaiseen huumekauppiaan rooliin. Toisaalta tämänkaltaista Sandbergin ehdottamaa katupääomaa (ks. myös luku 4) ei heiltä edellytetäkään. Huumekaupan aloittamiseen tarvittavat kauppakontaktit löytyvät Tor-verkon kauppasivustoilta. Tällöin kaupankäynnin aloittaminen vaatii kuitenkin hyviä tietoteknisiä taitoja, mutta huumekaupan tekemisen tavat voivat olla heille aluksi vieraat.

Itsenäisesti alalle opiskelleita haastateltavia on ohjannut alalle uteliaisuus ja kokeilemisenhalu. Huumekauppa voi näyttäytyä heille kiehtovana ja jännittävä maailmana, kun siihen on törmännyt satunnaisesti omassa lähipiirissä, tai kun siitä on lukenut mediasta. Huumekaupan tekeminen näyttäytyy näennäisesti helpolta nettikauppaa tarkastellen, eikä heillä ole samankaltaista syvää ymmärrystä huumekaupan tekemisestä ja siihen sisältyvistä riskeistä kuin koulutuksen saaneilla. Aiemmassa tutkimuksessa tällaisten myyjien on todettu tekevän helpommin kiinnijäämisen johtavia virheitä (Macit 2017, 10).

6.2 Työn organisointi ja asiakasryhmät

Uusi vaihtunut vuokranantaja ilmoittaa Kyläkauppiaalle tulevansa tarkastamaan Kyläkauppiaan vuokraaman asunnon kunnon ensitöikseen huomisaamuna. Kyläkauppias on valjastanut osan asunnostaan kannabiksen kotikasvatusprojektilleen kasvatusjärjestelmiseen päivineen. Kasvatusteltassa lymyilevät kannabiskasvit ovat melko kookkaita ja uusi kukkasato on jo lähes valmis poimittavaksi. Kasvit on saatava pois asunnosta ja äkkiä. Ydinporukan jäsenelle soitto. Onneksi kaveri pääsee auttamaan. Sitten vuokrataan tilava pakettiauto, johon kasvit ja kaikki muu kasvatusvälineistö kannetaan väliaikaissäilytykseen. Kasvien siirtelyssä on oltava riipeä, mutta silti hellävarainen: kasvit nimittäin ovat herkkiä äkillisille ympäristömuutoksille tässä kriittisessä kasvuvaiheessa. Ne myös tarvitsevat tasaista valoa. Onneksi kasvatuslamput on mahdollista kytkeä päälle pakettiautossakin. Kasvit kääritään useisiin jätessäkkeihin ja kannetaan autoon. Säkkeihin käärimällä voidaan estää kannabiskasvien voimakkaan ja omintakeisen tuoksun leviäminen rappukäytävässä. Asunnon tyhjennysoperaatio kestää useita tunteja. Se saadaan kuitenkin tehtyä ongelmitta. Asunnon tarkastaja saapuu seuraavana aamuna ja ottaa kuvia asunnosta. Yksi huone ammottaa tyhjiyttään. Se ei kuitenkaan herätä asuntotarkastajissa erityistä huomiota, onneksi. ”Sit kun ne oli käynyt, pakusta kaikki takas sisään ja teltat pystyyn ja muut systeemit äkkiä pyörimään”, Kyläkauppias kertoo.

Edellinen Kyläkauppiaan ”läheltä piti -kertomus” ilmentää yhden tuotteen eli kannabiksen kotikasvatukseen liittyvää organisointiongelmaa ja huomattavaa riskiä. Kannabiksessa myynti ja tuotteen valmistus usein yhdistyvät. Muiden huumeaineiden kohdalla valmistus on useimmiten eri tahojen käsissä (ks. luku 2). Pienemmän luokan kasvatusprojektissa tuote voidaan myydä suoraan kuluttajalle, mutta suuremman kokoluokan toiminnassa tuote jaetaan muille henkilöille omassa myyntiporukassa, jotka

välittävät tuotteen eteenpäin kuluttajalle. Seuraavassa kuvailen Kyläkauppiaan myyntiverkosta hieman yksityiskohtaisemmin.

Kyläkauppias – joka kasvattaa kannabista kotonaan vuokratolmiossa sekä vuokratassa kasvatustalossa – hahmottaa myyntiverkostaan kolmen eri piirin kautta. Ensimmäiseen piiriin kuuluvat kaikista luotettavimmat ja läheisimmät henkilöt, eli niin kutsuttu ydinporukka. Ydinporukan kanssa jaetaan myynnin arkea ja vietetään paljon aikaa myös työn ulkopuolellakin. Ydinporukka tietää, ”miten hommat hoidetaan”. Heille voidaan delegoida kasvatukseen liittyviä tehtäviä, kuten kukinnan trimmausta myyntikuntoon, tai myydä ”piuhalle” eli velaksi suurempi määrä tuotetta, jonka ydinporukan jäsenet sitten myyvät pienemmissä erissä eteenpäin. Vastikkeeksi heille maksetaan korvausta ja sen lisäksi myös annetaan poltettavaa tuotetta veloitusetta. Ydinporukan kanssa voidaan työn ohessa ”polttaa pienet tai ottaa pari bisseä”.

”Kyl tää auttaa tosi paljon kavereita. Joskus tulee joku tuuraajakin, joka hoitaa tosi paljon. Mä oon opettanu ihan alusta asti yhelle, ketä osaa aika hyvin, parhaiten täs piiris, ja se tekee aika paljon joskus, ja sille tulee tonni parikin, riippuen siit työmäärästä mitä se on tehnyt. Sit lasketaan ja katotaan, et kaikki on tyytyväisii, just nää tai tää yks tyyppi, kuka vie pienempii eteenpäin, sovitaan tapaamiset ja vaihetaan setit.”

Tämä kuvaus muistuttaa jo paljon liiketaloudellista toimintaa. Kun tuotetta myydään 20 euron grammahintaan, saa Kyläkauppias 15 euroa ja ydinporukan jäsen 5 euroa. Hän on laskenut provisiosumman suhtauttamalla sen maksimituottoon sekä vaivaan, ja siitä nämä $\frac{3}{4}$ ja $\frac{1}{4}$ suhteet. Kerroinkin hänelle, että hänen kuvailemansa muistuttaa bisneksen pyörittämistä. Hän letkautti leikkisään sävyyn, että niinhän se on, ”ihan niiku tavallinen bisnes, mutta ilman Y-tunnusta.”

Toiseen piiriin kuuluvat vakioasiakkaat. He ovat luotettavia ostajia, jotka tulevat kaupolle säännöllisesti ja ostavat yleensä suurempia määriä kerralla. Heidän kanssa ei kuitenkaan jaeta yksityiselämän asioita tai myynnin arkea. Vakioasiakassuhteet ovat pääosin syntyneet Torilaudan kautta. Kyläkauppiaan kolmanteen piiriin kuuluvat uudet ja kertaluontoisia ostoja tekevät asiakkaat. Näihin täysin anonymieihin ostajiin suhtaudutaan alkuun varauksella. Jos luottamus kaupanteon kautta syntyy, voi uudesta asiakkaasta tulla vakioasiakas, tai lopulta jopa ydinporukan jäsen. Tutustuminen vie kuitenkin aikaa, eikä kelle tahansa kerrota työstä. ”Jos menee ylinopeutta, niin jossain kohtaa rapsahtaa. Siin on riskinsä”, Kyläkauppias sanoo.

Kyläkauppias huolehtii työssä jaksamisesta ja omasta työhyvinvoinnista pitämällä kiinni melko säännöllisestä päivärytmistä, sosiaalisista suhteista sekä säätelemällä omaa päihteiden käyttöä. Omaa myyntituotetta pidetään lääkkeenä, mutta sen käytön vaarat ja haitat tiedostetaan, ja sen alituisen käyttämisen ymmärretään vaikuttavan haitallisesti oman bisneksen pyörittämiseen. Myyntityö alkaa kannabissadon valmistuttua ja se on sidottu kannabiskasvin kasvurytmiin. Tavallinen työpäivä aloitetaan yleensä kymmeneltä aamulla ja se kestää noin kuudesta kymmeneen tuntiin. Työpäivä pitää sisällään kasvien huoltamista ja valmistamansa tuotteen välittämistä alaisille myyjille. Ilman autoa työnteke ei onnistu. Painavaa ja liikuteltavaa kasvatustavaraa on paljon ja niin kasvatustalolle kuin kauppapaikoillekin liikutaan aina autolla.

”Ennen teki sitä aamusta iltaan, ajeli sellasel edellisellä vanhalla paskalla ympäri Turkuu, et oli se vähän kuumottavaa aina, kun vähä haisee autossa, ja ruosteet paistaa joka puolelta helmoista ja kyljistä. Nykyään se on aika rentoo ja se sujuu normaalin arjen mukaan.” –Kyläkauppias

Edellä käsiteltiin kannabista ja sen myynnin yhteisöllisyyttä. Lääketuotteiden myynti on sen sijaan enemmän yksinäistä puuhaa. Sitä ei tehdä useinkaan omassa tiettyssä myyntiporukassa, vaan soolona. Greenvitamin, joka hankkii myyntituotteensa apteekista, muttei käytä itse niitä lainkaan, on esimerkki tästä. Hän hyödyntää myynnin väylänä Torilautaa tehden myynnin jalkatyön itse ja saattaa kohdata päivän aikana useita ostajia eripuolilla Turkuu. Hän yhdistää samalla seudulla olevia asiakkaita ja sovittaa tapaamisia omien menojensa mukaan. Näin hän pyrkii organisoimaan myyntityötään sujuvammaksi ja käyttämään aikaansa tehokkaasti.

”Mä oon päättäny kaks paikkaa mihin mul on menoo, joku kauppa mihin mä oon menos tai keskustassa joku asia hoidettavana. Sit mä mietin, onks siinä lähellä joku spotti, mihin ei paljon ihmiset tule, ja et se ei näytä nii kummalliselta.” –Greenvitamin

Greenvitamin jakaa asiakkaansa pääpiirteisesti kahteen ryhmään. Ensimmäinen asiakasryhmään kuuluvat ADHD-lääkkeen suonensisäiset käyttäjät, jotka ovat Greenvitaminin mukaan ”lähes keski-ikäisyyden tavoittaneita henkilöitä, joiden ihosta, vaatteista ja muusta olemuksesta näkee, että tavaraa on mennyt lähes koko elämä”. Toiseen ryhmään kuuluvat nuoret opiskelijat, joita Greenvitamin kutsuu lääkkeen hyöty- ja viihdekäyttäjiksi. Suurin osa Greenvitaminin asiakkaista kuuluu ensimmäiseen ryhmään. Syyksi miksi nämä ostavat hänen lääketuotettaan, Greenvitamin arvelee sen,

että se tulee Torilaudalla kaupattua jauhemaista amfetamiinia edullisemmaksi (ADHD-lääkkeellä on kuitenkin piikitettynä melko samankaltainen vaikutus kuin ”katupirillä”). Ostamalla apteekkituotetta, asiakkaat voivat olla myös varmoja siitä, mitä ostettu tuote sisältää.

Toisen asiakasryhmän eli ”opiskelijat” Greenvitamin kuvaa nuoriksi aikuisiksi, jotka pistävät silmään ”menestyvinä ja hyvätuloisina asiakkaina”. Heitä on määrällisesti vähemmän kuin ensimmäisen ryhmän edustajia. He käyttävät lääkettä opiskelu- ja juhlimistarkoitukseen ja he ovat tarkempia tuotteen laadusta. Ensimmäisen ryhmän asiakkaat tulevat useimmin kaupoille ja ostavat yleensä pienempiä eriä, kun taas opiskelijat tulevat kaupoille harvemmin ja ostavat tyypillisesti suurempia määriä kerralla, joskus jopa kokonaisen sinetöidyn lääkepurkin. Kahden vuoden aikana Greenvitaminille on muodostunut melko vakituinen ja hänen toimintatapoihinsa tyytyväinen asiakaskunta: ”mä oon päättänyt sen et mä pidän järkevät hinnat, sen takia mul on niin hyvä asiakaskunta, koska mä myyn niit halvimmal mitä Turus kukaan saa”, hän kertoo. Etusijalla ovat entuudestaan tutut asiakkaat, joiden kanssa on jo ehtinyt muodostua luottamuksellinen suhde. Jotkut hänen asiakkaistaan tekevät etukäteisvarauksia ja odottavat kuukausittaista apteekkivisiittiä. He ovat valmiita maksamaan etukäteistilauksistaan ”jopa vähän extraa”.

Greenvitamin hankkii myyntituotteensa suoraan apteekista ja hyödyntää myynnin väylänä Torilautaa. Sen sijaan jotkut kauppiaista tilaavat myyntituotteensa Tor-verkon verkkokaupasta, jonka jälkeen he kauppaavat sitä pienemmissä erissä hyödyntäen samaa Tor-verkon myyntifoorumi Torilautaa. Mdmazing1 käytti tämänkaltaista menetelmää sisäänostossa ja ulosmyynnissä. Hänen myyntityönsä alkoi kavereiden välisestä pienimuotoisesta kannabiskaupasta. Kun Mdmazing1 löysi Tor-verkon, hän laajensi toimintaansa ja alkoi tilata ekstaasia ja amfetamiinia alphabay-nimisestä ulkomaalaisesta verkkokaupasta Tor-verkon kautta. Sieltä tuotetta sai hankittua Suomen verkkokauppoja edullisemmin. Tuotetta tilattiin yleensä noin 100–200 grammaa yhdellä tilauksella ja posti kuljetti ne suoraan kotiin tai vaihtoehtoisesti ystävän osoitteeseen. Lähetysten saavuttua hän jatkoi tuotteen myymistä eteenpäin Sipulikanavalla, Torilautaa edeltävällä kauppakanavalla. Torilaudalla hän suosi viiden tai kymmenen gramman kertakauppoja, eikä koskaan lähtenyt ”ykkösen tai kakkosen takia juoksemaan”. Seuraava askel olisi ollut laajentaa myyntityötä Silkkitie-sivustolle ja

siirtyä kasvokkaisesta kaupanteosta postivälitteiseen myyntiin asiakaskunnan laajentamiseksi.

Samankaltaista tuotteenhankinta- ja myyntimenetelmää kuin Mdmazing1 käytti Viihdevelho, mutta hän tilasi tuotteensa pääosin Suomen sisältä. Tyypillinen tilaus sisälsi pullon LSD:tä, joka vastaa noin sataa käyttöannosta. Viihdevelho kertoo hyödyntäneensä yhden ainoan kerran ulkomaalaista Tor-verkon verkkokauppaa tuotteen hankkimiseen ja jääneensä samaisella kerralla heti tullitarkastuksessa kiinni. ”Se oli niin törkeen halpaa. Joku puoltoista euroa per lappu”, hän selittää. Ulkomailta tilaaminen on keino hankkia enemmän taloudellista voittoa. Se sisältää kuitenkin suuremman kiinnijäämisen riskin, sillä Tulli valvoo Suomen rajojen ulkopuolelta saapuvaa tavaraliikennettä. Kyläkauppias muistuttaa: ”ne koirat kyl haistelee kaiken, mitä sieltä ulkomailta tulee”, mutta Puskatohtori kuitenkin lisää arvoituksellisesti: ”kytät kyl tietää noi jutut, mut ne antaa sen tapahtua”.

Ammattimaisin huumekaupan muoto on ulkomailla valmistetun huumausaineen suora maahantuonti ja edelleen sen välitys Suomessa. Silloin kun on suora yhteys salakuljettajiin tai toimii itse maahantuojana, ei välikäsiä, kuten esimerkiksi Tor-verkon verkkokauppoja tarvita. Tällaisessa tilanteessa kauppias toimii itse tuotteensa alkulähteenä Suomessa. MrKola on esimerkki edellä mainitusta. Hän toimi myyntiporukassa, joka kontrolloi sekä hasiksen salakuljetusta että myyntiä. Eteenpäin Suomessa myydyt kertamäärät olivat suuria. Kuten Kyläkauppiakaan myyntiporukkaa, MrKolankin ryhmää sitoivat tiiviit ja luottamukselliset suhteet. Vastuu myynnistä ja sen järjestämisestä jaettiin kauppiaiden välillä tasaisesti, niin kuin kaupalla ansaitut rahatkin. ”Me pidettiin sitä omal taval vähä niiku perheenä. Me oltiin kaikki tasavertaisia, kukaan ei tehny hommii kenellekään, me tehtiin hommia yhdessä toisillemme”, MrKola selittää.

Puskatohtori kertoo kasvattaneensa kannabista aluksi ”tyydyttääkseen omia perustarpeitaan”. Myöhemmin hän alkoi välittää tuotetta myös ystävilleen. ”Mä huomasin, et ihmisilt puuttuu se, mitä mul on, ja ne haluu viel maksaa siit”, hän sanoo. Nykyisin Puskatohtorin laajahkoon asiakaskuntaan kuuluu iältään niin vanhempia kuin nuorempiakin ihmisiä, noin 18–50-vuotiaita kannabiksenkäyttäjiä. Hän nostaa esille, että merkittävä osa hänen asiakkaistaan käyttää kannabista lääkkeenä erilaisten sairauksien, kuten skitsofrenian oireiden lievittämiseen sekä

sairausolon helpottamiseen. Heille hän kertoo myyvänsä CBD-painotteisia kannabislajikkeita, joissa on vähemmän THC:tä⁷.

6.3 Kauppiaiden kokemuksia myyntifoorumin välityksellä tehdystä kaupasta

Kaikki haastellut kauppiat tuotteen hankintaväylästä riippumatta, paitsi MrKola, käyttivät myynnin apuna lopulta Tor-verkon myyntifoorumi Torilautaa. Jotkut kauppiat kokivat sen välttämättömäksi työssä, kun taas toiset katsoivat sillä olevan vain lisäarvoa, sillä asiakaskunta oli jo aikaisemmin hankittu. Torilautaa käytettiin lähinnä uusien asiakkaiden hankkimiseen ja asiakaskunnan laajentamiseen silloin, kun kauppa ei muuten käynyt vanhojen asiakkaiden kanssa. Salattu pikaviestintä oli kuitenkin aina välttämätöntä kaupanteossa niin tuttujen kuin uusienkin asiakkaiden kanssa.

Tor-verkon myyntifoorumin välityksellä tehty kauppa sisältää suuremman kiinnijäämisen sekä väkivaltaisen ryöstön kohteeksi tulemisen riskin kuin postimyynnin kautta tehty kauppa. Torilautaa hyödyntävät kauppiat tunnistavat näiden riskien olemassaolon ja käyttävätkin erilaisia tekniikoita näiltä välttymiseksi. Varatoimenpiteitä otetaan käyttöön ensisijaisesti silloin, kun on kysymys uudesta ja ennalta tuntemattomasta asiakkaasta. Uutta asiakasta havainnoidaan jo viestittelyvaiheessa, koska kysymyksessä voi olla valeostoa tekevä poliisi tai ryöstötarkoituksessa liikenteessä oleva asiakas. Lopullinen arvio asiakkaan luotettavuudesta tehdään paikan päällä pienen etäisyyden päästä hänen olemusta ja käyttäytymistä tarkkaillen. On myös olennaista tarkastaa, onko ostaja tullut paikalle yksin vai onko kenties lähistöllä mitään erityistä tavallisesta poikkeavaa liikehdintää. Jos ostaja on päälleikävän oloinen tai käyttäytyy muuten sekavasti, kauppa voidaan jättää tekemättä, ja silloin on parempi poistua paikalta vähin äänin. Greenvitamin antaa esimerkin epäonnistuneesta kauppatilanteesta, jossa hänet yritettiin ryöstää:

”Kerran mult yritettiin ryöstää kokonainen purkki, jonka arvo oli maksimissaan 300 euroa [...] se oli tämmösel huoltoasemalla, keskel yötä, isokokonen mies, mä en tiä mikä muhun meni, mut mä vaan hyppäsin sen

⁷ CBD eli kannabidioli on kannabiksessa esiintyvä psykoaktiivinen yhdiste, joilla on antipsykoottisia, ahdistusta lieventäviä ja rauhoittavia vaikutuksia, kun taas THC (tetrahydrokannabinoli) on kannabiksen ensisijaisesti päihdyttävä aineisosa (McPartland & Russo 2001, 105–106).

päälle ja mä jotenkin onnistuin vetää sitä kyynerpääl takaraivoon, ja silt lähti taju. [...] Mä en tähän päivään asti tiä miten mä selvisin siitä, ja sitä mä aloin pelkää sillo, itseasias mä en moneen kuukauteen sit myyny, koska mä pelkäsin et se on aina se, joka vastaa mulle.”

Tavatessani Greenvitaminin, hän kertoi ensin kävelleensä minun ohitseni, vain varmistaakseen sen, etten ole poliisi, tai kukaan muu hänen kannaltaan vaarallinen tai epäilyttävä henkilö. Hän kertoi käyttävänsä samaa lähestymistaktiikkaa tavatessaan uusia Torilaudan asiakkaita. Tällä tavoin voidaan varmistaa ostajien kunto sekä luotettavuus.

”Kun sä laitoit mulle viestiä, olin silleen et onkse joku kyttä, joka yrittää vittu väijyttää mut jonnekki. Sit mä olin ihan paskana aluks, mut sit mä aattelin, et mä katon sen sit siihen päivään. Se itseasias paljasti sen, et sä et voi olla kyttä, ku sä et aamul heti vastannu mun viestiin ku mä näin sun viestin, koska, jos se on kyttä, se on odottanu mun vastausta jo eilisillasta asti.” –Greenvitamin

Kaikilla kauppiaille ei ole varaa tai mahdollisuutta olla valikoiva asiakkaiden suhteen, vaikka nettikauppaan liittyisikin vaaroja. Jos asiakas täyttää vaaran tunnusmerkit, voidaan ryöstön mahdollistavia tekijöitä vähentää tekemällä kauppa päiväsaikaan ja valitsemalla paikka, missä on myös muita ihmisiä. Julkisella paikalla ryöstetyksi tuleminen riski on pienempi, mutta toisaalta kiinnijäämisen riski on suurempi, sillä ”diilin” todistajia on jo valmiiksi ympärillä enemmän. Tämä on yksi huumekauppiiaan työhön sisältyvistä ristiriidoista: jos yhdestä vaaratekijästä päästään eroon, samalla toinen jo uhkaa. Kumpi riski valitaan, jää kauppiiaan harkintaan.

Kaupanteon kriittisin hetki on se hetki, kun aine vaihtuu myyjän kädestä ostajan käteen. Tällöin riskit konkretisoituvat. Itse vaihdantatilanne on hyvin pieni osa koko kaupanteon prosessia. Kuten Viihdevelho sanoo: ”se on hyvin pieni aika siinä koko skaalassa, kun se on niin sanotusti silmiinpistävää”. Riskien vuoksi diili tulisi tehdä mahdollisimman vaivihkaisesti ylimääräistä huomiota herättämättä. ”Kyl siin sniikisti täytyy olla, tottakai”, Greenvitamin kertoo. Tämä ei kuitenkaan aina onnistu. Jos jompi kumpi kaupan osapuolista on selvästi päihtyneessä tilassa, herättää se ympäröivien ihmisten huomion ja paljastumisen riski lisääntyy.

”Ei se oo ostajallekkaa kivaa oo, jos tulee ihan sekasin pussit heiluen, kyl mä arvostan enemmän semmosii vaik vähä kestää ku kiertelee ja kaartelee ja lähettää viesti et tuu sitteki tähä, johoki nurkan taakse [...] Ite ainakin sain paljon kiitosta, ku olin selvinpäin aina kauppapaikoil.” –Mdmazing1

Myyjä ottaa isomman riskin kuin ostaja myymällä laittomia huumausaineita ja siksi diskreetti käyttäytyminen kauppatilanteissa on hänelle vielä tärkeämpää kuin ostajalle. Vaikka Greenvitaminilla on hyvä ja luottamuksellinen asiakasverkosto, jotkut hänen ensimmäisen asiakasryhmänsä edustajat muodostavat riskin toiminnanharjoittamiselle ja kiinnijäämiselle. Greenvitamin sanoo:

”Niiden pahimpikuntosten kanssa se [kaupankäynti] on hankalaa, koska must tuntuu et moni niist on jo luovuttanu siinä mielessä, et ei niit ees kiinnostaa vaikk ne jäis kiinni, mut mua sit taas kiinnostaa! [...] puhutaan kovaa ääneen näiden aineiden nimistä ja jotenki, et sil käytöksel annetaan ilmi, et täs on jotai epäilyttävää”

Greenvitamin antaa mielenkiintoisen sukupuolinäkökulman nettikaupankäyntiin. Hän kertoi tekeytyvänsä mieheksi tai vähemmän naiselliseksi kaupanteossaan esimerkiksi pukeutumalla mustaan isoon huppariin herättääkseen miespuolisissa asiakkaissaan vähemmän huomioita. Yhden väkivaltaisen ryöstönyrityksen lisäksi hän on kokenut työssään ahdistelua: ”joskus mulle on sanottu ihan suoraan, että jos sä et anna pilluu, niin viiletään sun kurkku auki”, hän kertoo. Tämänkaltaisiin ahdisteluviesteihin hän kertoo vastaavansa ”samalla mitalla takaisin, ikään kuin äijämäisesti äijille”: ”mä oon ollut ihan suoraan silleen, et mitä vittua sä selität, tuu sanoo päin naamaa, mä vedän sua moral kurkkuun! Seuraavaks siel ollaankin ihan et ’wou, wou, wou, voiksä chillaa, et mä vaan testasin sua, mä vaan testasin sua’. Sit mä oon silleen, et ’hei! Kuule! Mä tiän miltä sun naama näyttää, et seuraavan kerran ku sä törmäät muhun, nii lähe juoksee!”.

Kyläkauppias kertoo kantavansa pippurisumutetta mukana ryöstönyrityksien ja muiden vaarallisten tilanteiden varalta, ja tämäkin on eräänlainen nettikaupan riskien minimoimisen keino:

”Ei se mitenkään vaarallist hommaa oo, mut siin on aina ne pienet omat riskinsä kuitenkin, sumute nyt yleensä on mukana.” –Kyläkauppias

MrKola on aineiston poikkeustapaus, sillä hänellä ei ole kovinkaan paljon kokemusta Tor-verkon myyntifoorumien käytöstä. Hän kertoo huumekaupan tekemisestä menneenä aikana, jolloin nettikaupasta ei ollut vielä tietoaakaan, kun buprenorfiinin sijaan liikkui heroiniinia ja kotimaisen kannabiskukinnon sijaan tuontihassaa. MrKolalla on myyntikokemusta yhtä paljon kuin nuorimmalla haastateltavalla Qmotusvapaalla on ikävuosia. Ennen kaupoista sovittiin puhelimesta ja varsinkin suurempiin myyntieriin

viitattiin koodisanoilla: ”jos joku vaik halus kilon, niin puhuttiin tiäks vaan, et tänään on tosi aurinkoinen sää, haluuk lähtee rannalle?”, MrKola kertoo. Hän ei katso tämän kehityksen, jossa kaupanteko siirtyy nettiin tekevän hyvää kaupanteolle. Se lisää kiinnijäämisen riskiä, koska kaupan osapuolet eivät tunne toisiaan riittävän hyvin tai lainkaan. Se vähentää myös kaupankäyntiin perinteisesti liittynyttä yhteisöllisyyttä ja luottamuksellisuutta.

”Sä et voi koskaan tietää, kuka sielt saatana tulee vastaan, se on riskissä. Mä en oo koskaan siihen touhuun tottunu, mä tykkään tehä kauppa ihmisten kans, ketkä mä tunnen ja joihin on paljon enemmän luottoo. Kun sä oot Tor-verkon kanssa, sä et voi yhtään tietää, kuka sielt tulee, ja jos seki sit lähtee pois ja poliisit nappaa sen kiinni, nii se on heti saatana, et se oli semmonen ja semmonen henkilö, et, ei saatana. Tuntemattomiin henkilöihin ei oo mitään semmosta lojaaliutta periaattees.” –MrKola

Yleisesti ottaen, huumekauppioiden joukossa on nuorempia tekijöitä, jotka ovat kasvaneet internetin käytön maailmaan, sekä vanhemman polven tekijöitä, jotka vierastavat teknologisia uutuuksia huumekaupan välineinä. Heidän voidaan katsoa vastustavan tätä muutosta MrKolan tavoin. Vanhemman polven tekijöille uusien teknologisten sovellutusten käyttö on hankalaa ja siksi niitä vierastetaan. Vanhoista toimintatavoista halutaan pitää kiinni. Viihdevelhon tapaaminen erään vanhemman polven tekijän kanssa ilmentää tätä seikkaa hyvin:

”Mä tapasin joskus sellasen tyypin, joka oli semmoinen isompi tekijä niin sanotusti, et se oli lähempänä viittäkymppiä, ja se tuli jossain bileissä mulle juttelee, ja se oli sillee, et, ’anna, anna, nyt sun puhelinnumero, emmä osaa tollasia internetjuttuja, kun nykyään kaikki tehdään netissä. Ei tästä vanhasta työstä ei oo enää yhtään mitään jäljellä’ [...] tulee mieleen toi Tuuttimörön biisi ’oikeet gangsterit ei osaa mennä internettiin’ (naurua).”

Rap-artisti Tuuttimörön kappaleen lisäksi tästä juolahtaa mieleen Juha Vainion kappale ”vanha salakuljettaja Laitinen”: ”aika entinen ei koskaan enää palaa...”

Lähes kaikki kauppiat ilmaisivat kollektiivisen huolen siitä, että internetin käytön yleistymisen myötä ostajakunta on yhä nuorempaa. Nuoremman sukupolven edustajat osaavat käyttää sujuvasti huumekaupan sovellutuksia, kuten Tor-verkkoa, Torilautaa ja salattuja pikaviestiyhteyksiä, kuten Wickriä. Koska huumekauppa on kokonaan laitonta, jää asiakkaasta päättäminen, myös asiakkaan iän osalta kauppiaan omaan harkintaan. Haastateltavilla on yhtenäinen näkemys siitä, että ala-ikäisille ostajille ei myydä.

”Mua vituttaa se ala-ikäisille myyminen, et ei myydä lapsille, koska ne ei loppupeleis ittekkää ymmärrä, mitä ne tekee siin vaihees.” –MrKola

”Skideille ei myydä” –Qmotusvapaat

”Mitä nuorempi se ostaja on, sitä problemaattisemmaks se käy, et onkse ihminen valmis siihen vielä. Ite vedän rajan siihen 18 ikävuoteen, mikä on alkoholissakin.” –Viihdevelho

”Ihan kaikenlaisii asiakkaita on, jotai neljäkymppisii ja ihan nuoriikin kavereit, mut ei kuitenkaa alaikäsi.” –Mdmazing1

Herää tietenkin kysymys siitä, miten kauppiaat ovat arvioineet ostajiensa ikää.

MrKola kertoo tarkastaneensa nuorelta vaikuttavien ostajien henkilöllisyystodistuksen:

”Mä oon kaks kertaa kaverin puolesta sen Tor-verkon kautta käyny. Kummallaki kerral mun oli pakko kysyy, onks sul paperit, ku nii nuoren näkönen oli. Sit ku se näytti paperit, nii kyl se sit oli saatana täysikänen. Ei siin sit mitään ongelmaa.”

6.4 Työn sisällöstä ja sen merkityksestä tekijälleen

Ensimmäisessä alaluvussa käsitelimme alalle tulemisen syitä ja motiiveja. Niiden yhteydessä ilmeni, että huumekaupan aloittamista perustellaan taloudellisilla syillä. Useimmille kauppiaille myyntityö on ensisijaisesti rahanansaintakeino, jolloin työllä on taloudellinen merkitys. Vaikka se on puhtaasti toimeentulonkeino, huumekauppa voi kuitenkin tuoda elämään sisältöä ja merkitystä, niin kuin työ ylipäättään yhteiskunnassa.

Suurin osa kauppiaista toi esiin myyntityönsä väliaikaistyönä. Vaikka työn väliaikaisuudesta puhuttiin, kauppiaat tekivät työtään ensisijaisena tulonlähteenään ja muut tulonhankintakeinot jäivät toissijaisiksi. Työn väliaikaisuuden tuominen esiin ilmentää ehkä taustalla olevaa ymmärrystä siitä, että kyseessä on laiton toiminta. Vaikka kiertäisimmekin lakia ja yhteiskunnan valtanormeja, olemme kuitenkin aina jollain tavalla sidoksissa niihin, ja ne vaikuttavat meidät ajatuksiimme ja käyttäytymiseemme. Kyläkauppias oli ainut, joka ei puhunut työstään väliaikaistyönä, vaan suunnitteli sen jatkamista tulevaisuudessakin miettien sitä vaihtoehtoa, että kannabis laillistettaisiin Suomessa. Silloin hän ajatteli itse olevansa hyvässä markkina-asemassa jo hankitun työkokemuksen ja luotujen verkostojen turvin.

Qmotusvapaat tekee huumekauppiaan työtä pääasiassa oman buprenorfiinin käytön rahoittamiseksi. Tällöin työ on enemmän oman käytön ympärillä pyörivää toimintaa.

Se on tosi raskast kyl oikeesti (huokaisee). Niiku sillee, et, ellei sul oo vakioasiakkait, sä joudut kuumottelee kyttii kokoajan. Se on semmost niiku, et sä oot sit varpaillas kokoajan, vähä niiku meges 24/7. Just eilen ku poliisit tuli hakee mut kämpält, ne katteli siel oli pöydäl jotai putsipaperii ja klikkikuppei, ja ne kysy, et ei kai sul oo tääl mitää enempää huumeit [...] kyl se elämä niiku potkii päähän, mut sitku pääsee tekee rahaa, nii kyl se helpottaa olotilaa.” – Qmotusvapaat

Huumekauppiaan työ voi olla stressaavaa ja se voi sisältää omien päihdeongelmien kanssa kamppailua. Elämää varjostaa terveyshuolet ja arki rakentuu tiiviisti suhteessa virkavaltaan. MrKola kuvailee huumekauppiaan työn raadollisuutta silloin, kun sitä tehtiin oman heroinin käytön rahoittamiseksi 2000-luvun alussa. Silloin mielessä oli vain ”mistä saa seuraavat vedot” ja myyntituote hankittiin ”tekemällä mitä vaan”, kuten esimerkiksi varastamalla kaupasta tai ryöstämällä muita kauppiaita.

”Herska on vitun hyvä, mut se on niin pirullist, ku siit tulee liian hyvä olo. Sit se lähtee niin nopee käsist se homma, et se on se vaan sitä [käyttöä]. Sitäki mä kuus vuotta kiskosin, saatana. Ja joka päivä tiäksä, kehitin tonnin massii, joka päivä, keinolla millä hyvänsä, joka päivä.” –MrKola

Suurin osa MrKolan myyntiporukasta eli ”perheenjäsenistä” olivat hänen pitkäaikaisia nuoruudenystäviä. Haastatteluntekohetkellä vanhasta myyntiporukasta enää kaksi oli hengissä. Hän muistelee ystäviensä poismenoa raskaanoloisesti:

”Mul on tänä vuon kuollu kolme kaverii, ja eilen sain tietää, et yks kaveri on just edellispäivän puukotettu kuoliaaks. Mä oon itte kans saanu veittest ja kaikest vähä muustaki, mut tässä ite viel ollaa.” –MrKola

Kun MrKolan kaupanteko oli aktiivisimmillaan, virkavalta oli jatkuvasti niin sanotusti kintereillä. Poliisit tekivät kotietsintöjä, kuuntelivat puhelinta ja pysäyttelivät liikenteessä. ”Minnekään ei saanu mennä rauhas, ku sä huomasi, et ne on perseessä”, hän kertoo. Lopulta työstressi kävi liian kuormittavaksi ja Mrkola päätti lopettaa myyntityönsä kokonaan. Samalla hän pääsi irti säännöllisesti käyttämästään heroininista. Suuret rahamäärätkään eivät olleet tarpeeksi, kun

vaakakupissa olivat pelkotilat ja ahdistus. ”Niiku se sanonta menee, meillä myyjillä pitää koko ajan olla tuuria mukana, mut poliisille riittää kerta vaan”, hän selittää.

Toisaalta, huumekauppiaan työ voi olla hyvinkin keskiluokkaista ja sitä voidaan tehdä muun laillisen ja tavallisen arkielämän ohella. Se parantaa elintasoja ja mahdollistaa muut toiminnot ja vapaa-ajan projektit. Laittoman kaupan tekeminen ja siitä koituvaa stressi ei tällöin vaikuta ratkaisevasti muuhun elämään. Sitä osataan hallita ja huumekaupan laittomuuden tuomasta jännityksestä saadaan jopa nautintoa. Merkittävää on, kuinka hyvin omaa päihteiden käyttöä hallitaan ja mikä on myytävä tuote. Kuten Perälä (2011, 9) esittää, on eri asia myydä ja käyttää Subutexia kuin esimerkiksi itse kasvatettua kannabista. Nämä tuotteet ovat vaikutuksiltaan erilaisia ja niin myyjä- kuin asiakaskuntakin rakentuvat erityyppisistä henkilöistä.

Siinä missä huumekauppiaan työ on ollut Qmotusvapaalle ja MrKolalle rankkaa ja ehkä jonkintyylistä selviytymistaistelua, on se Viihdevelholle ollut jännityksellistä ja kiehtovaa, ikään kuin huumekauppiaan työn ”larppaamista”, eli eräänlaista huumekauppiaan roolilla leikittelyä. Omilla myyntituotteilla – tässä tapauksessa LSD:llä ja MDMA:lla – ajatellaan olevan terapeuttisia vaikutuksia ja niitä kohdellaan henkistä kasvua ohjaavina työkaluina (ks. myös Saarinen 2017, 32). Viihdevelho kuvailee suhdettaan huumekauppiaan työhön seuraavasti:

”Se on jotenkin niin karikoitu se kuva, ainakin mun mielessä, et se realiteetti ei oo ollenkaan sitä. Vähä sama ehkä, mikä liittyy kaikenlaisiin tämmösiin stereotypioihin, et, joku poptähti ja pop-tähden elämä on ihan eri asia, mitä se oikeesti on se arki sille ihmiselle. Et mä en huomannu, et se olis missään vaiheessa niiku vienyt mua mukaansa, tai et mun elämä ois jotenkin muuttunut. Mä ikään kuin pistin sen käsitteellisen viitan päälleni ja leikin sen kanssa.” – Viihdevelho

Huumekauppiaan työ voi sisältää myös piirteitä, jotka tekevät siitä harrastuksen. Tämä on nähtävissä erityisesti heillä, jotka myyvät kasvattamaansa kannabista. Kasvatustyö on puutarhamaista, viherpeukalomaista toimintaa, jossa voidaan kehittää omaa myyntituotetta, risteyttää uusia lajikkeita sekä monipuolistaa omaa tuotevalikoimaa. Harrastuksessa oppii koko ajan uutta, kehittyy ja voi olla innovatiivinen. Parhaassa tapauksessa omasta intohimosta ja harrastuksesta tulee päätoiminen työ ja elinkeino – kuten Puskatohtorilla ja Kyläkauppiaalla – ja parasta tässä on, että työhön voi edelleen suhtautua kuin harrastukseen.

”Duunis on hauskaa. Siitä saa koko ajan oppii ja siit saa energiaa. Mä tykkään tehdä sitä. Se on sekä samalla harrastus, että duuni. [...] Joskus on sellasii kyllästyttävän pitkii vaiheita, niin kun esimerkiks toi trimmaaminen [kasvin leikkaaminen myyntikuntoon], mut kyl siit kaikest muusta nauttii. Kattoo vaan, kun ne kasvaa, ja pistää sit aina ne arvot kohilleen. Tavallaan pitää itteekin liikkeessä, ettei jumitu ja oo niiku tekemättä mitään.” –Kyläkauppias

Taloudellisen merkityksen ja harrastusmerkityksen lisäksi huumekaupalla voi olla tekijälleen myös ideologista merkitystä. Se on eräänlainen anarkismin muoto, jossa vallalla olevaa yhteiskuntajärjestystä ja lakia vastaan halutaan kapinoida.

Esimerkiksi Viihdevelho näkee psykedeelikauppansa taustalla pelkkää rahan ansaitsemista laajemman perinteen ja yhteiskunnan pakotuksesta irtautumisen ulottuvuuden:

”Mun mielestä Suomen laki on auttamattomasti jäljessä tässä moraalisessa kehityksessä mitä tulee päihteisiin ja henkilökohtaseen vapauteen. Mä nään henkilökohtasen vapauden paljon tärkeämpänä, kun Suomen lainkirjan. Eli henkilökohtainen vapaus päättää omasta kehosta on mun mielestä moraalisesti paljon korkeammalla, jos siihen ei liity minkäänlaista muiden ihmisten vahingoittamista tai hyväksikäyttöä.” –Viihdevelho

Vaikka alussa todettiin, että vallalla oleva yhteiskuntajärjestys ja sen ajatukset oikeasta ja väärästä vaikuttavat meihin kaikkiin, osalla kauppiaista henkilökohtainen vapaus ja oma käsitys siitä, minkä tulee olla sallittua ja minkä ei, ohittaa selvästi yleisen lainmukaisen käyttäytymisen normit myös puheen tasolla. Lähellä ideologista merkitystä on se, että omalla myyntituotteella nähdään olevan lääkinnällisiä tai muita hyötyjä käyttäjälleen, joita yhteiskuntajärjestys ei tunnusta. Omat positiiviset ja terapeuttiset kokemukset myytävän aineen käytöstä halutaan mahdollistaa myös muille.

”Koska kyse on ollut psykedeeleistä, mä oon nähny sen sellasena asiana, et mä teen sitä niin kun, palveluksen ihmisille, koska se on itelle toiminut niin isona työkaluna henkilökohtases kehitykses” –Viihdevelho

Puskatohtorin ideologian mukaan hänen myynti- ja kasvatustyönsä on kytköksissä johonkin ihmisten maalliset lait tärkeysjärjestyksessä ohittavaan suurempaan tehtävään ja tarkoitukseen. Hän antaa myyntityölleen mystisen ja transendentiaalisen merkityksen. ”Mulla on kehittynyt rakkaus sitä kiellettyä hedelmää kohtaan, tai oikeastaan, ei se oo kielletty, sillä mä elän paratiisissa”, hän sanoo. Otaksun, että Puskatohtorin paratiisi on

paikka, jossa kannabisen kasvattaminen ja myyminen on laillista, ja että hän pyrkii omalla toiminnallaan muuttamaan maailmaa toiveidensa mukaiseksi. Vaikka kannabis on Puskatohtorille jotain pyhää – jopa jumalallista – kemiallisen valmistusprosessin tuotos kokaiini ei nauti hänen silmissään yhtäläisesti arvostusta.

”Jos sä katot jotain pulverii, sä voi tietää, mitä siinä on, mut kun sä katot jumalanluomaa kasvii ja haistat sitä, niin sä näät, mitä se on [...] mulla on sellainen suhde hamppuun, että jos joku heittää mut baarista ulos siks, et mul on hamppua mukana, nii mä en mee siihen baariin enään. Mut jos joku heittää mut baarista ulos, koska mul on kokaiinia, nii sillen mä pyydän anteeks. Siin on vitun iso ero.” –Puskatohtori

Huumekauppiaan työllä voi olla tekijälleen myös ristiriitainen merkitys ja vaikutus. Se voi samanaikaisesti olla sekä stressaavaa että antoisaa, sekä ongelma että ylpeyden aihe, sekä taakka että etu. Kuten Patricia ja Peter Adler (1980, 461) esittävät, työ mahdollistaa huolettomamman, vapaamman sekä hedonistisemmän elämäntyylin, joka ei ole sidottu arkielämän rutiineihin ja velvollisuuksiin. Samanaikaisesti kuitenkin tieto siitä, että toimii yhteiskunnan sääntöjen vastaisesti aiheuttaa sisäistä kitkaa. Vaikka myyntityö olisikin keino kapinoida yhteiskuntajärjestystä vastaan, tai vaikka se olisikin oma rakas harrastus, siitä ei voida kuuluttaa kaikille, ainakaan julkisesti. Omia jälkiä tulee peitellä ja omasta työstä tulee vaieta etenkin silloin, kun ollaan tekemisissä poliisiviranomaisten kanssa tai muiden laillista yhteiskuntaa edustavien tahojen kanssa, tai henkilöiden kanssa, joiden ei katsota ”kuuluvan joukkoon”. Työn voidaan salata rikolliseksi leimaantumisen pelossa, mutta myös ihan konkreettisistakin syistä rikosoikeudellisilta sanktioilta välttymiseksi – eli siis työn riskien minimoimiseksi.

Kyläkauppiaan nauttii harrastuksestaan, mutta samanaikaisesti hän joutuu suojelemaan työminäänsä ja salailemaan työhön liittyvää tietoa. Hän pitää oman vuokra-asuntonsa kasvatushuonetta aina lukittuna. Hän avaa oven vain luotettavalle ydinporukan jäsenelle. Kun kylään tulee bisneksen ulkopuolinen vieras, hän joutuu arvioimaan, onko hän luottamuksen arvoinen vai mahdollisesti sellainen, joka helposti lavertelee muiden asioista. Bisneksen ulkopuolisen vieraan tullessa kylään hän keksii peitetarinan sille, mitä lukitun oven takana on. Hän voi kertoa, että huone on vuokralaisen, ja siksi sinne ei saa mennä. Ajan mittaan peitetarinat eivät kuitenkaan ole vedenpitäviä, koska vuokralaista ei ole olemassa. Näin Kyläkauppiaan on jatkuvasti pohdittava, kenelle omasta työstä voi kertoa. Onko

tämä kohtaamani ihminen sellainen, joka mahdollisesti voisi hyväksyä harjoittamani bisneksen? Tämä kysymys on esitettävä itselle aina ennen uusien ystävyys- ja kumppanuussuhteiden solmimista.

Kyläkauppiaille työn salaaminen ja siitä koituva stressi oli suurempi ongelma työn alkuvaiheessa, silloin kun kaikki oli vielä vierasta ja uutta. Nykyisin työhön liittyviä asioita voi jakaa ydinporukan kesken. Työstressiä lieventää myös hyvä asiakaspalaute. Lisäksi hän kertoo kauppaavansa tutuilleen vain pieniä määriä, jottei kannabiksen käytöstä pääse muodostamaan heille ongelmaa. Näin hän huolehtii omasta moraalintunnostaan eli siitä, että hän kokee toimivansa työssään oikein.

Se oli aika pelottavaa siin alussa, mut nyt on aika luottavaisin mielin menny eteenpäin. Jos mulle käy jotain, nii mä otan sen vastaan normaalisti, enkä mä nyt sitä enää niinkää jännitä, se on tavallaan tullu osaks kaikkee muuta elämää [...] aluks sitä mielti, et jos toi ovi aukee ja sielt tulee sisään joku Swattiryhmä (naurahtaa) [...] mä tiedän niiku, et joillekin se on tavallaan lääke, joillekin ehkä särkyyn, ja se on niille tosi paljon auttanut, mut sellaset vanhat tutut, nii niille mä myyn ainostaan pieniä.” –Kyläkauppias

MrKola kertoo peitelleensä ja salanneensa myyntityötään samalla tavalla kuin Kyläkauppiaskin. Hän valitsi aluksi olla kertomatta työstään myös pitkäaikaiselle kumppanilleen, vaikka he jakoivat saman talouden. Hän ei kuitenkaan piilotellut kaupalla ansaitsemiaan rahoja, vaan laskeskeli niitä avoimesti keittiöpöydän ääressä, keksien kuitenkin vaihtoehtoisen totuuden niiden alkuperästä. Peitetarinoiden keksiminen voi olla henkisesti kuluttavaa, mutta toisaalta jännittäväkin puuhaa: salaisuus antaa kantajalleen vallan tunteen, kun ”tietää jotain, mitä muut eivät tiedä” (Simmel 1965, 330). Nähdäkseni, sosiologian klassikon Georg Simmelin teoretisointi salailemisen funktiosta soveltuu erityisen hyvin kuvaamaan MrKolan kaltaisia ylemmän tason tekijöitä.

”Kyl muija aina välil ihmetteli, et jos mä lähden jonnekki käymään, sit mä olin vaan joku puoltuntii poissa, tulin takas tiäksä, sit välil se näki, kun mä jottai rahoit laskeskelin. ”Mist noi on?” Eei, nää on kato kaverin, katon kaverin puolest [...] Kyl mont kertaa meinas niin ku puhuu ittensä pussiin ja tämmöttii näi, mut onneks meni läpi aina sit, mitä keksis [...] Se tuli hänel yllätyksenä sit, mut sit hän sanois, kun tuli ilmi, et nyt hän osaa laskee yks plus yhteen kaikki ne asiat, mitä hän on vuosien varrel nähny.” – MrKola

Myös Viihdevelho kertoo tasapainoilevansa huumekauppiaan työidentiteetin ja työn salaamisen kanssa. Hänen lähipiirinsä rakentuu psykedeelien käyttökulttuuriin linkittyneistä henkilöistä. Heille työstä voi olla avoin, mutta jälleen kerran vieraat, Torilaudan kautta hankitut uudet asiakkaat muodostavat riskin paljastumiselle. Hän kertoo tilanteesta, jossa eräs hänen asiakkaistaan tulee kaupungilla vastaan hänen ollessaan ”vapaalla”:

”Mä huomasin, et se oli myöskin sellanen asia, et jossain vaihees saatto joku tulla vetää hihasta ja kysyy: ”hei, hei, onks sul sitä ja sitä ja sitä myynnist”, ja silleen, et: ”ei, hei, hei, et sä voit tulla tolleen vaa kyselee multa kaupungilla, et onks mulla jotain!” Siinä hämärtyy se oma aika ja se työ. Ehkä olisin halunnu pitää sen niiku erillään, sen ikään kuin duunin, ja sitten oman henkilökohtaisen vapaa-ajan.” –Viihdevelho

Voiko huumekauppias itse valita, milloin hän on huumekauppias ja milloin ei, on mielenkiintoinen kysymys, joka kytkeytyy moniin sitä laajempiin eriarvoisuuden ja luokan kysymyksiin. Jos ja kun huumekauppiaan työ on sidottu vain tiettyihin vaihdannan tilanteisiin (ainakin kun kauppaa tehdään Torilaudalla), voisi kuvitella, että niiden ulkopuolella huumekauppiaan työminää tai ”roolia” (ks. Goffman 1971) ei haluta pitää yllä. Huumekauppiaan roolia voi olla kuitenkin vaikea, ellei mahdoton riisua ja laittaa sivuun haluamallaan tavalla: asiakas saattaa tulla kaupungilla vastaan ja lähestyä ostomielessä, kuten Viihdevelhon kertomuksessa. Toki voimme ajatella, että mitä uppoutuneempi kauppias on huumeidenmyynnin maailmaan, ja mitä enemmän hänen sosiaalinen piirinsä rakentuu muista alan harjoittajista, sitä pienempi on myös hänen salailun tarpeensa. Salailun määrä ei täten ole vakio, vaan kauppiaskohtainen. Jotkut kauppiaat ovat kytkeytyneet läheisesti lailliseen yhteiskuntaan esimerkiksi opiskelujen tai muun työn muodossa, jolloin heillä voidaan ajatella olevan ikään kuin enemmän ”pelissä”, ainakin rikolliseksi leimaantumisen mielessä (sanktiot ovat tietenkin lähtökohtaisesti kaikille samat).

7. YHTEENVETO JA POHDINTA

Tutkielman tarkoituksena oli selvittää, minkälaista on huumekauppiaan työ myyjien itsensä kertomana. Tutkielmassa selvisi, että yhden otsikon – ”huumekauppias” – alaisuuteen mahtuu kirjava joukko erilaisia henkilöitä, joiden toiminta on toisiinsa nähden hyvin erilaista. Huumekauppiaan työ voi olla itse kasvattamansa kannabiskukinnon organisointua myyntiä lähipiirin alemman tason kauppiaalle (Kyläkauppias), laillisesti hankitun reseptilääkkeen myyntiä suoraan kuluttajalle Tor-verkon myyntifoorumia hyödyntäen (Greenvitamin), oman buprenorfiinin käytön rahoittamista kaikenlaisten laittomien päihdeaineiden myynnillä (Qmotusvapaat), tai mittavan luokan hasiksen salakuljetusta ulkomailta Suomeen ja sen edelleen tukkukauppaamista kilomäärissä (MrKola) – vain muutaman esimerkin mainitakseni. On perin ongelmallista käsitellä huumekauppiaita yhtenä tiivissidoksisena ryhmänä, ainakin siinä mielessä, että he jakaisivat muita yhteisiä ominaisuuksia kuin itse myymisen. Heidän toimintansa on marginaalista verrattuna siihen, miten valtaväestö hankkii elantonsa. Myyjillä on myös paljon tavallisia yhtymäkohtia valtaväestön elämäntapaan. He eivät ole erillinen yhteiskunnan ulkopuolinen marginaalinen rikollisryhmä. Useimmat huumekauppiaat työskentelevät itsenäisinä yksityisyrittäjinä ja tämä pitää paikkansa erityisesti huumausaineita netin välityksellä myyvien henkilöiden kohdalla.

Internet on mullistanut koko yhteiskuntaa ja samalla tavoin se on muuttanut nopealla tahdilla huumekauppaa. Nykyisin ei välttämättä tarvita etukäteisiä huumekaupan kontakteja ja Sandbergin esiintuomaa *katupääomaa* (ks. luku 4) myyntityön aloittamiseksi samalla tavalla kuin ennen. Netti on mahdollistanut sen, että huumekauppiaaksi voi opetella itsenäisesti. Tietotaito on kaikkien saatavilla ja myyntituotteet ovat helpohkosti hankittavissa Tor-verkon kauppasivustoilta. Ilman alan koulutusta ja muiden kokeneempien huumekauppioiden antamaa perehdytystä virheiden todennäköisyys kuitenkin kasvaa ja riskit, kuten kiinnijääminen ja väkivalta ovat suurempia.

Huumekaupan katuetsnografiassa yleinen tapa hahmottaa huumemarkkinoita on jakaa ne kolmeen eri tasoon, ala-, keski-, ja ylätasoon (ks. esim. Pearson & Hobbs 2001; Potter 2006; Desroches 2007; Perälä 2011; Macit 2017). Tämän yhteydessä on hyvä muistaa, että huumemarkkinat näyttäytyvät meille ensisijaisesti järjestämänä, koska

määrittelemme ne järjestelmäksi. Huumemarkkinoilla toimiminen harvoin on järjestelmällistä ainakaan siinä mielessä, että huumekauppiaat toimisivat työssään täysin päämäärätietoisesti (Adler & Adler 1980; Perälä 2011). Huumekaupan eletty elämä ei ole samalla tavalla säännönmukaista kuin sitä kuvaava tasojako antaa ymmärtää. Toisaalta, huumekaupan voidaan ajatella olevan järjestelmä siinä mielessä, että se sisältää omia sääntöjä ja käyttäytymistapoja sekä oman kielen ja kulttuurin, joista sen kentän toimijoilla on ainakin jonkinasteinen yhteinen ymmärrys.

Tutkimuksessa selvisi, että huumekauppaa tehdään ensisijaisesti rahan ansaitsemiseksi. Alalle tullaan joskus toisten opastamana tai vaihtoehtoisesti omintakeisesti itse opettelemalla, mikä siis nykyään on mahdollista netin ansiosta. Motiivina alalle siirtymiseen on usein taloudelliset vaikeudet, joiden keskellä oma valinta ryhtyä huumekauppaan näyttää ainoana ratkaisuna oman talouden kohentamiseksi. Toisaalta, alalle voidaan siirtyä pelkkien lisätienestien toivossa. Huumekauppaa tehdään ensisijaisesti taloudellisista syistä, mutta tekemisen perusteena voi olla myös laajemmat ideologiset vaikuttimet; esimerkiksi tahto kapinoida vallitsevia normeja ja yhteiskuntajärjestystä vastaan. Syyt ja motiivit alalle tulemiseen ja huumekaupan tekemiseen eivät ole toisistaan erillisiä. Niitä voidaan havaita useampiakin yhden kauppiaan kertomuksessa ja perusteet voivat olla keskenään ristiriitaisia.

Haastatteluista ilmeni, että ylipäätään huumekaupasta on hankala puhua suoraan kaunistelemattomasti, vaan omaa työhön ryhtymistä halutaan perustella tarkemmin, jossain tapauksissa jopa selitellä. Työstä puhutaan usein väliaikaisratkaisuna. Kuitenkin oma laiton toiminta rinnastetaan muuhun lailliseen myyntityön ja sen kuvaamiseen hyödynnetään vakiintuneita kauppatermistöjä ja yleistä liiketaloudellista ajattelua. Haastateltavat käyttävät laajempia kulttuurisia tarinoita työstä kuvailemaan omia kokemuksiaan huumekauppiaana. Tämänkaltaisen tulos on saatu aiemminkin huumekauppiaiden tutkimuksessa (ks. Dwyer ja Moore 2010) ja tämä tukee sitä väitettä, että vaikka huumausaineiden myynnistä ei makseta veroja tai kerrytä eläkettä, on se toiminnaltaan melko samankaltaista kuin mikä tahansa muukin myyntityö.

Vaikka huumekaupan tekemiseen liittyy huomattavia riskejä ja vaaroja, työ voi olla tekijälleen merkityksellistä, jopa antoisaa tai nautinnollista. Tämä pätee kuitenkin vain joihinkin tiettyjä myyntituotteita, kuten kannabista ja psykedelejä kauppaaviin henkilöihin. Esimerkiksi bubrenorfiinia itse käyttävän ja myyvän kauppiaan myyntityö

voi olla hyvinkin epävarmaa ja muiden sosiaalisten ongelmien varjostamaa. Huomattavia eroja löytyi myös myyntityön järjestämisessä. Myyntityön organisoinnin aste ei ole sidottu myyntituotteeseen, vaan siihen, millä tasolla huumekauppiaas työskentelee. Kun on oma laaja myyntiverkosto, joka rakentuu läheisistä luottohenkilöistä, on itse myyntityökin organisoidumpaa ja muistuttaa enemmän bisneksen kaltaista toimintaa. Kun tuotetta myydään suoraan yksittäiselle käyttäjälle oman käytön rahoittamiseksi, on myyntityökin enemmän epäorganisoitua. Vastaavasti Perälä on kuvannut tätä aikaisemmin sanoilla ”kaaosmaista tai paradoksaalista toimintaa” (Perälä 2011, 225). Kuten aiempi huumekauppioiden tutkimus on osoittanut, oman tuotteen jatkuva käyttäminen vaikuttaa niin kauppiiaan kykyyn hallita työn järjestämisestä kuin suojautua työn riskeiltäkin (ks. Adler & Adler 1980; Zaitch 2005; Perälä 2011; Macit 2017). Tämän tutkielman valossa tämä pitää paikkansa erityisesti perinteisesti ”kovempien” huumausaineiden, kuten amfetamiinin ja Subutexin alemman tason kauppioiden kohdalla. Myyntituote ei selitä kuitenkaan yksinomaan työn hallitsemattomuutta tai sen epäjärjestelmällistä hoitamista, vaan taustatekijöinä on ennemmin sosiaalinen asema, omat lähtökohdat ja oma suhtautuminen työhön.

Tutkielman tarkoituksena oli myös lisätä tietoa ja ymmärrystä huumekauppiaan työstä internetvälitteisenä. Tor-verkon kauppapaikat voidaan karkeasti jakaa kahteen; myyntifoorumeihin sekä verkkokauppoihin. Myyntifoorumeilla niin toisilleen tutut kuin ennalta tuntemattomatkin henkilöt voivat olla keskenään yhteydessä sopien määrästä, hinnasta ja tapaamispaikasta. Verkkokaupoissa kauppa käy postivälitteisesti, eivätkä osapuolet tapaa toisiaan fyysisesti. Myytävä tuote voidaan hankkia Tor-verkon verkkokaupoista, kuten Silkkitieltä, jonka jälkeen sitä kaupataan pienemmissä erissä ostajille, jotka löytyvät myyntifoorumeilta, kuten Torilaudalta. Tor-verkon kauppapaikat ovat jatkuvassa muutoksen tilassa. Niitä voidaan viranomaisten puolesta sulkea, mutta pian taas uusia, toistensa kaltaisia kauppaväyliä avautuu.

Lähtökohtaisesti nettikauppaan liittyviä riskejä voidaan minimoida tekemällä kauppaa postin välityksellä. Tällöin kiinnijäämisen riski on suurempi Suomeen ulkomailta tulevien lähetyksien kohdalla. Huumekauppaan perinteisesti liittyvältä väkivallalta voidaan välttyä, koska ostajaa ei tavata kasvotusten. Väkivalta onkin yksi suuri riski, mistä kauppiaat kertoivat, kun he tekivät kauppaa postimyyntiin ulkopuolella, hyödyntäen Tor-verkon myyntifoorumi Torilautaa. Silloin on otettava huomioon joihinkin ostajaryhmiin kuuluvien henkilöiden arvaamattomuus ja jopa ryöstetyksi

tulemisen riski. Kauppiaat minimoivat väkivallan ja kiinnijäämisen riskiä tekemällä kauppoja jo luomansa asiakaspiirin kanssa ja joskus kantamalla mukana itsepuolustusvälinettä, kuten pippurisumutetta. Tämän lisäksi riskejä voidaan minimoida tekemällä kauppoja julkisilla paikoilla ja havainnoimalla ostajaa niin viestittelyvaiheessa kuin juuri ennen kauppatilannettakin.

Haastatellut kauppiaat kertoivat hyödyntävänsä myyntifoorumeja lähinnä uusien asiakkaiden hankkimiseen ja asiakaskunnan laajentamiseen. Tämä kertoo siitä, ettei myyntifoorumin käyttö ole enää välttämätöntä työn siinä vaiheessa, kun asiakaskunta on jo luotu. Salattujen pikaviestisovellutuksien käyttäminen on kuitenkin tarpeen. Yleisesti ottaen, anonyymiys nostaa internetvälitteisen kaupanteon epävarmuuden tasoa. Myyntifoorumilla ei voi olla varma, kuka myyjän tai ostajan nimimerkin takana todella on. Voidaankin ajatella, että Tor-verkon anonyymisyys nostaa huumekaupan salamyhkäisyyttä ja vahvistaa huumekauppiaan hämäräperäistä identiteettiä vielä entisestäänkin.

Vain hyvin pieni osa Torilaudan kautta tehdystä kaupasta on silmiinpistävää. Kaupan yksityiskohdista sovitaan asiakkaan kanssa pikaviestisovelluksessa, mutta itse kauppa on lyhyt ja ytimekäs. Torilaudan kauppayhteisö suojelee niin kauppiaita kuin asiakkaitakin palautejärjestelmän keinon ja sivustolla pyritään paljastamaan epäasiallista toimintaa, ja tämän keinoin takaamaan sujuva ja turvallinen kaupankäynti. Palautteisiin tulee kuitenkin suhtautua varauksella, sillä jotkut kauppiaat lisäävät omiin myynti-ilmoituksiinsa valepalautetta, ja ostaja voi olla myös poliisiviranomainen. Torilaudalla myyntityötään aloitteleva kauppias, tai kauppias, joka ei pysty kontrolloimaan asiakaspiiriään on huumekaupan kentällä heikossa asemassa. He joutuvat turvautumaan kaupankäynnissään tuntemattomiin asiakkaisiin, joiden kanssa toimiminen sisältää aina suuremman kiinnijäämisen ja ryöstön riskin. Parhain riskienhallintakeino on tehdä kauppaa tiiviissä ja luotettavassa ydinporukassa (Adler & Adler 1980, 456). Tällaiseen ei kuitenkaan ole mahdollisuutta kaikilla huumekauppiaille.

Tehdyn tutkimuksen perusteella voidaan ehdottaa jatkotutkimusaiheita. Jatkossa olisi mielenkiintoista laajentaa etnografisia tutkimusmenetelmiä tekemällä pidempää kenttätöitä. Tämä voisi mahdollisesti syventää tutkimustiedon laatua. Pitkäaikaisessa kenttätöissä on kuitenkin vaaransa. Esimerkiksi Jussi Perälä on kirjassaan *Ikuinen*

Säättö (2013) kuvaillut omia kokemuksiaan siitä, miten pitkäaikainen kenttätyöskentely on vaikuttanut haitallisesti hänen henkilökohtaiseen elämäänsä.

Huumekauppaetnografin ei tulisi kuitenkaan uhrautua tieteen nimissä vain hyvän tutkimustiedon tai mehevän tutkimusaineiston keräämiseksi osallistumalla esimerkiksi laittomaan toimintaan tai asettamalla itseään tai omaa terveyttään vaaraan. Sandberg (2012, 193) on ehdottanut, että näiltä riskeiltä voidaan välttyä päättämällä tarkat tutkimuksen tekemisen reunaehdot ennen kenttätilanteisiin astumista. Näin tutkija pysyy itsekin paremmin kartalla omasta toiminnastaan ja pystyy suoriutumaan tutkimustehtävästään uhraamatta itseään.

Jatkossa voisi olla myös mielenkiintoista syventää sukupuolinäkökulmaa ja tarkastella, miten naispuoliset kauppiaat neuvottelevat ristiriitaisen työidentiteettinsä kanssa.

Huumekaupan on väitetty olevan ”maskuliininen maailma” (Adler 1985; Sandber & Pedersen 2009; Perälä 2011). Tämän tutkielman ainut naispuolinen haastateltava Greenvitamin – joka kertoi mieheksi tekeytymisestään (ks. luku 6.3) – toimi innoittajana tämän jatkoa varten suunnitellun tutkimuskysymyksen muotoilussa. Naispuolisia huumekauppiaita on tutkittu jo jonkin verran (ks. esim. Grundetjern & Sandberg 2012; Fleetwood 2014), mutta tutkimuksen voisi rajata Tor-verkon myyntifoorumia hyödyntäviin naispuolisiin kauppiaisiin.

Lopuksi on hyvä korostaa, että huumekauppiaas ei ole yhteiskunnan ulkopuolinen, vaan siihen integroitunut jäsen. Yksinkertaistetut mielikuvat leimaavat koko ryhmää ja tuottavat heistä harhaanjohtavia käsityksiä yhteiskunnan erillisenä ulkopuolisena tahona. Tämä yksinkertaistettu kuva juontuu ainakin viimeiset sata vuotta länsimaissa harjoitettuun huumausaineiden kielto- ja kontrollipolitiikkaan, jossa tietyt huumaavat aineet, kuten länsimaiden suosima alkoholi on jätetty määrittelyn ulkopuolelle, ja tietyt aineet, kuten kannabis, on otettu kontrollin piiriin. Nämä valinnat kytkeytyvät niin taloudellisiin, poliittisiin kuin kulttuurisiin intresseihin, ja tämä rajanveto määrittelee huumekauppiaiden ammattiryhmää. Huumekauppiaan ammattia ei olisi olemassa ilman tällaista historiallista tapahtumaketjua. Huume-termi ja sen johdos huumekauppiaas-termi eivät ole edellä mainitusta asioista riippumattomia, faktuaalisesta tosimaailmasta johdettuja ilmiöitä, vaan sosiaalisia konstruktioita (Hakkarainen 1992, 18), jotka kantavat huumeiden vastaisen sodan taakkaa. Ne ovat arvolatautuneita termejä, jotka herättävät kuulijassaan negatiivisia miellelyhtymiä (Rudgley 1993, 7; Koivula 2017, 4). Kuten Perälä sanoo, huumekauppiaat nähdään usein ”pahoina, moraalittomina

kuolonkauppiaina” (2011, 17). Haastelluilla kauppiaille oli kuitenkin – ainakin puheen tasolla – yhteinen linjaus siitä, että alaikäisille ostajille ei myydä. Tämä kertoo selvästi moraalintunnosta ja viittaa myös jonkunlaiseen yhteiseen ammattietiikkaan.

KIRJALLISUUS

Adler, P. & Adler, P. (1980): The Irony of Secrecy in the Drug World. *Urban Life*, 8(4), 447–465.

Adler, P. (1985): *Wheeling and dealing. An ethnography of a an upper-level drug dealing and smuggling community.* Clumbia University Press, New York.

Alasuutari, P. (2005): Yhteiskuntatutkimuksen etiikasta. Teoksessa: Tutkimus menetelmien pyörteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat. Räsänen, P., Antila, A.H. & Melin, H. (toim.) Ps–kustannus, Jyväskylä.

Bourgois, P. (1996): *In Search of Respect. Selling Crack in El barrio.* Cambridge University Press.

Christie, N. & Bruun, K. (1985): *Hyvä vihollinen. Huumausainepolitiikka Pohjolassa.* Weilin+Göös, Espoo.

Cohen, P. (1972): *Subcultural Conflict and Working Class Community.* Working Papers in Cultural Studies n:o 2. University of Birmingham.

Desroches, F. (2007): Research on upper level drug trafficking: A review. *Journal of Drug Issues*, 37, 827–844.

Dorn, N., Murji, K. & South, N. (1992): *Traffickers. Drug Markets and Law Enforcement.* Routledge.

Dwyer, R. & Moore, D. (2010): Understanding illicit drug markets in Australia: Notes towards a critical reconceptualization. *British Journal of Criminology*, 50, 82–101.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2019): *Drug Markets in Finland 2019.* Viitattu 24.5.2020.
https://www.emcdda.europa.eu/countries/drug-reports/2019/finland/drug-markets_en

Fleetwood, J. (2014): Keeping out of trouble: Female crack cocaine dealers in England. *European Journal of Criminology*, 11, 91–109.

Goffman, E. (1971): *Arkielämän roolit. Oikeille jäljille rooliviidakossa.* WSOY, Helsinki.

Grundetjern, H. Sandberg, S. (2012): Dealing with a gendered economy: Female drug dealers and street capital. *European Journal of Criminology*, 9, 621–635.

Gustafsson, M. & Kerkelä, L. (2019): Huumekaupan keskuksesta paljastui tuhansien suomalaisten myyjien ja ostajien nimet – nuorimmat Silkkien käyttäjät 15-vuotiaita ja vanhimmat yli 80-vuotiaita. *Helsingin Sanomat.* Viitattu 10.2.2020.
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006331170.html>

Hakkarainen, P. (1992): *Suomalainen huumeekysymys. Huumausaineiden yhteiskunnallinen paikka Suomessa toisen maailmansodan jälkeen.* Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja n:o 42. Hakapaino Oy, Helsinki.

Hakkarainen, P., Perälä, J. & Metso, L. (2011): Kukkaa pukkaa – kannabiksen kotikasvatus Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 76(2), 148–166.

Hakkarainen, P. (2015): Miten tutkia huumetrendejä? Teoksessa: Salattu, hävetty, vaiettu. Miten tutkia piilossa olevia ilmiöitä. Häkkinen, A. & Salasuo, M. (toim.) Vastapaino, Tampere.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008): Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus, Helsinki.

Humphreys, L. (1970): *Tearoom Trade*. Duckworth Books, Englanti.

Huttunen, L. & Homanen, R. (2017): Etnografinen haastattelu. Teoksessa: Tutkimushaastattelun käsikirja. Hyvärinen, M., Nikander, P., Ruusu vuori. (toim.) Vastapaino, Tampere.

Huttunen, L. (2010): Haastattelu osana etnografista tutkimusta. Teoksessa: Haastattelun analyysi. Hyvärinen, M., Nikander, P., Ruusu vuori, J. (toim.) Vastapaino, Tampere.

Huumauslainelaki 2008/373. Annettu Helsingissä 30.5.2008.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373>

Isomäki, H., Lappi, T.R., Silvennoinen, J. (2013): Verkon etnografinen tutkimus. Teoksessa: Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Laaksonen, S.M., Matikainen, J., Tikka, M. (toim.) Vastapaino, Tampere.

Jacques, S. & Allen, A. (2014): Bentham's saction typology and restrictive deterrence: A study of young, suburban, middle-class drug dealers. *Journal of Drug Issues*, 44, 212–230.

Kankaanpää, A., Ariniemi, K., Heinonen, M., Kuoppasalmi, K. & Gunnar, T. (2014): Use of illicit stimulant drugs in Finland: A wastewater study in ten major cities. *Science of The Total Environment*, 568, 864–874.

Kvale, S. (2007): *Doing Interviews*. Thousand Oaks, Sage.

Kerkelä, L. (2020): Kun asiantuntijat ennustivat vuosia sitten Suomen huumetilannetta vuonna 2020, moni arvio meni metsään – nyt asiantuntijoiden vuotta 2030 koskevat ennusteet ovat entistä hurjempia. *Helsingin Sanomat*. Viitattu 24.5.2020.
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006499857.html>

Kielitoimiston sanakirja (2020): Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. Viitattu 24.5.2020.
<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/huume>

Kinnunen, A. (1996): Isännät, Rengit ja Pokat. Huumemarkkinat ja oheisrikollisuus Helsingissä. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu 133. Hakapaino, Helsinki.

Järvinen, P. (2010): Yksityisyys. Turvaa digitaalinen kotirauhasi. Wsoy, Jyväskylä.

Koivula, P. (2017): Psykedeelikokemukset välitysten yhteenliittymänä. Tarkastelussa kokemuskertomukset toimijaverkostoteoreettisesta näkökulmasta. Sosiologian pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto.

- Kuula, A. (2006): Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino, Tampere.
- Macit, R. (2017): Becoming a Drug Dealer in Turkey. *Journal of Drug Issues*, 48(1), 106–117.
- Malinen, J. (2018): Tulli sulki Tor-verkon Sipulikanavan – merkittävää vaikutusta suomalaisen huumekauppaan. Yle Uutiset. Viitattu 10.2.2020.
<https://yle.fi/uutiset/3-10242436>
- McPartland, J. & Russo, E. (2008): Greater than the Sum of Their Parts? *Journal of Cannabis Therapeutics*, 1(3-4), 103–132.
- Murphy, S., Waldorf, D. & Reinman, C. (1990): Drifting into dealing: Becoming a cocaine seller. *Qualitative Sociology*, 13(4), 321–343.
- Laitinen, J., Gustafsson, M. & Kerkelä, L. (2020): Historiallisen suuressa huumejutussa liikkui pimeää Viagraa, satoja kiloja amfetamiinia ja kilokaupalla kokaiinia – HS esittelee huumejutun syytetyt. Helsingin Sanomat. Viitattu 10.2.2020.
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006389830.html>
- Lintonen, T., Rönkä, S., Kotovirta, E. & Konu, A. (2012): Huumeet Suomessa 2020: Ennakointitutkimus. Tampere, Juvenes.
- Nurmi, J., Kaskela, T., Perälä, J. & Oksanen, A. (2017): Seller's reputation and capacity on the illicit drug markets: 11-month study on the Finnish version of the Silk Road. *Drug and Alcohol Dependence*, 178(1), 201–207.
- Partanen, J. & Metso, L. (1999): Suomen toinen huumeaalto. *Yhteiskuntapolitiikka*, 64 (2)
- Partanen, J. (2002): Huumeet maailmalla ja Suomessa. Teoksessa: Huumeiden käyttäjä hyvinvointivaltiossa. Kaukonen, O. & Hakkarainen, P. (toim.) Gaudeamus, Helsinki.
- Pearson, G. & Hobbs, D. (2001): Middle market drug distribution. Home Office Research Study, 227, 2001.
- Perälä, J. (2003): Hidasta ja nopeaa – herooinin ja amfetamiinin käytön etnografiaa. Teoksessa: Kaukonen, O. & Hakkarainen, P. (toim.): Huumeidenkäyttäjät hyvinvointivaltiossa. Gaudeamus, Helsinki.
- Perälä, J. (2011): ”Miksi lehmät pitää tappaa?” Etnografinen tutkimus 2000-luvun alun huumemarkkinoista Helsingissä. Unigrafia, Helsinki.
- Perälä, J. (2013): Ikuinen säätö: Helsingin huumemarkkinat. Like, Helsinki.
- Potter, G. R. (2006): Weed, Need and Greed: Domestic marijuana Production and the UK Cannabis Market. Väitöskirjatutkimus, Sheffieldin Yliopisto.
- Pylkkänen, Kari (1985): Kysymyksiä huumeongelmasta. *Sosiaalinen Aikakausikirja* 79(4), 8–11.

Ranta, J. & Kuula-Nummi, A. (2017): Haastattelun keruu ja aineiston käsittelyn ABC. Teoksessa: Tutkimushaastattelun käsikirja. Hyvärinen, M., Nikander, P., Ruusuvoori. (toim.) Vastapaino, Tampere.

Rudgley, R. (1993): *The Alchemy of Culture. Intoxicants in Society.* British Museum Press, Lontoo.

Saarinen, E. (2019): ”Ne lyö niinku elämän perspektiiviin”. Psykedeelien käytölle annetut merkitykset käyttäjien haastatteluissa. Sosiologian pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto

Sandberg, S. & Copes, H. (2012): Speaking With Ethnographers. The Challenges of Researching Drug Dealers and Offenders. *Journal of Drug Issues*, 43(2), 176–197.

Seppälä, P. & Salasuo, M. (2001): Aaltoja vai vedenpinnan pysyvää nousua? *Yhteiskuntapolitiikka* 66(1), 71–75.

Simmel, G. (1965): *The Sociology of Georg Simmel.* Wolff, K. H. (toim.) Collier Macmillan, London.

Smith, D. (2013): *Pääsy kielletty! 100 maailman salaisinta kohdetta.* Tammi, Helsinki.

Sutherland, Edwin H. (1937): *The professional Thief. By a professional Thief.* Phoenix Books.

Thornton, S. (1995): *Club cultures: Music, media, and, subculture capital.* Cambridge Polity Press.

Whyte, W. (1943): *Street Corner Society.* University of Chicago Press.

Ylikangas, M. (2009): *Unileipää, kuolonvettä, spiidiä. Huumeet Suomessa 1800–1950.* Atena, Jyväskylä.

Zaitch, D. (2005): The Ambiguity of Violence, Secrecy, and Trust among Colombian Drug Entrepreneurs. *Journal of Drug Issues*, 5(1), 201–228.

LIITE 1. TORILAUDALLE LÄHETETTY HAASTATTELUKUTSU

Hyvää iltaa arvoisa laudan väki!

Nyt tarvitsisin teidän apua ja panostustanne.

Opiskelen sosiologiaa ja teen opinnäytetyötä Turun seudun huumekaupasta ja huumeiden myynnin arjesta. Sinä, joka myyt, tai olet myynyt huumeita, kuten kannabis tai amfetamiini, haluan kuulla kokemuksistasi ja näkemyksistäsi tästä touhusta. Tämä on sinulle hyvä tilaisuus päästä kertomaan kokemistasi asioista henkilölle, joka ei tuomitse toimintaasi tai näe sitä tuomittavana tekona. Minun työni tarkoitus on ymmärtää huumekaupassa elettyä elämää ja mahdollisesti purkaa siihen liitettäviä stereotypioita.

Jos kiinnostuit ja haluat auttaa minua luomaan todenmukaisempaa ja oikeudenmukaisempaa kuvaa huumeiden myymisestä, älä epäröi ottaa minuun yhteyttä. PS. Kaikki tieto tulee tietenkin olemaan luottamuksellista, anonymia ja vain opinnäytetyötä varten. Koulutyöstä voin kertoa lisää yksityisviestillä Wickerin puolella. Odotan innolla yhteydenottoja.

LIITE 2. HAASTATTELURUNKO

Tausta

Minkälaisessa elämäntilanteessa olet tällä hetkellä?

Miten huumeet tuli sun elämään?

Mistä huumeiden myyntityö alkoi?

Myyntityö

Millaisia asioita myyntityö sisältää? Kerro tilanteista, porukasta, aikatauluista, rahasta, määristä, käytöstä.

Ajatteletko, että huumeiden myynti on sun työtä? Minkälaista työtä se on?

Oletko kertonut muille ihmisille sun toiminnasta?

Oma suhde päihteisiin, muuttuiko suhde, kun ryhdyit myyntityöhön?

Minkälaisia taitoja onnistunut myyntityö vaatii? Millainen on hyvä kauppias?

Lopuksi

Kertoisitko vielä, vapaasti ja omin sanoin, minkälaista on huumekauppiaan työ, arki, ja elämäntyyli, ja millainen merkitys sillä on ollut sun elämässä?

LIITE 3. VAITIOLOSITOUUMUS

Lupaan käsitellä ja säilyttää aineistoani huolellisesti. En raportoi millään tavalla tutkimusaineistossa ilmeneviä yksittäisiä ihmisiä koskevia tietoja kenellekään muulle ihmisille. Raportoinniksi ymmärrän kaiken viestinnän, virallisen ja epävirallisen, suullisen, sähköisen ja kirjallisen.

En käytä tutkimusaineistosta ilmeneviä tutkittavien, heidän läheistensä tai muiden yksittäisten henkilöiden tietoja heidän vahingokseen, halventamiseen taikka loukkaamiseen.

Lupaan olla luovuttamatta ja kopioimatta tutkimusaineistoa tai sen osia kenellekään muulle. Lupaan hävittää tutkimuskäytössäni olevan aineiston ja sen kopiot välittömästi, kun tutkimuksen tulosten oikeellisuus on tarkastettu ja tutkimus on päättynyt.

Turussa 10.9.2019
Tuomas Räisänen
Turun yliopiston pro gradu -tutkija